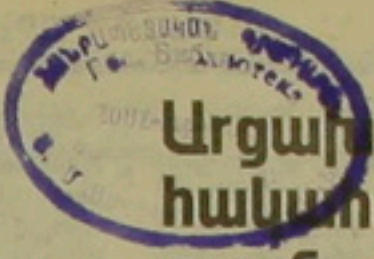

հասցի՝ Երևան 375010
Համրակայան 47
հեռախոս 561841
ֆաքս 562941
սեյֆի՝ 243267 SULA SU

Յուրիս 1991 Շաբաթ եռօրյա քեր Ա թահի քի 31 գինը 30 կ

Արցախում գործադրվող Մոսկվայի հակառակ ֆաղափականությունը դառնում է Եւրախորհրդարանի ֆննարկման նյութ

Մաշիսի սկզբներին Հայկական ժողովրդային շարժման պատվիրակությունը որպես դիտորդ ներկա գտնվեց Հունաստանի Կորֆու կղզում կայացած Եւրախորհրդարանի սոցիալիստ պատգամավորների խմբի խորհրդաժողովին և նրանց ներկայացրեց իր կողմից ստորագրված մի կոչ-դիմում:

Շարժման պատվիրակությունը խորհրդաժողովի շրջանակներում շփոմաներ հաստատեց Եւրոպական ընդհանուր շուկայի գաճազան երկրների պատգամավորների հետ, նրանց բացատրելով Արցախյան ճգնաժամի վերջին իրադարձությունները և կենտրոնական իշխանության հակահայ դիտավորությունները:

Պատվիրակությունը հատուկ հանդիպում ունեցավ Ֆրանսիայի սոցիալիստական կուսակցության պատգամավորների հետ, որոնց հետ միասնաբար մշակվեց մի նախագիծ-բանաձև, ուր, նկարագրելով Արցախում և նրա հարակից հայաբնակ շրջաններում հայերի համար ստեղծված ան-

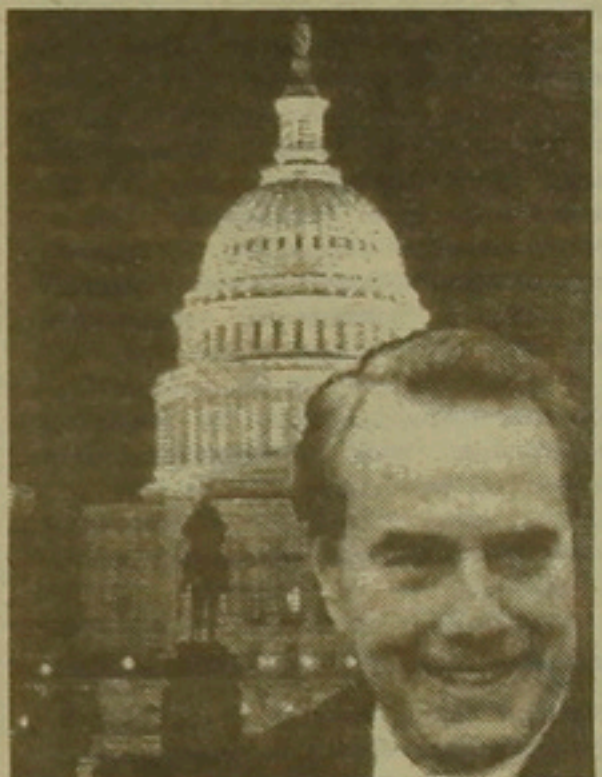
տանելի վիճակը, ավերածությունները, ըստ պահանջի ու բռնի տեղահանությունը, որ տեսանք է Մոսկվայի կողմնակալ քաղաքականության, ասվում է թե՛

«Եւրախորհրդարանը կոչ է անում նախագահ Գորբաչովին, ազերի և հայ իշխանություններին՝ անմիջապես վերջ տալ բռնության գործողություններին, դատասարտում է խորհրդային քանակի և «ազերի ուժերի» դավադիր համաձայնությունը, որ մեկ անգամ չի գործադրվել Գորբաչովի հայ բնակչության նկատմամբ, և նրա վերջին խորհրդային, ազերի և հայ իշխանություններին Գորբաչովի խնդրին քաղաքական լուծում տալ, համաձայն մարդու իրավունքներին և ինքնորոշմանը, ինչը ունակ կլինի վերացնելու լարվածությունը պատճառները և Կովկասի այդ շրջանի առնական տեսակետ վտանգը»:

Այս բանաձևը սոցիալիստական խումբը հանձն ամավ ներկայացնելու Եւրախորհրդարան:

Ամերիկյան սենատը որոշում է հացահատիկի վարկը դայանավորված է Չալթյան երկրների և Հայաստանի հարցերով

Ինչպես հաղորդել էինք մեր մայիսի-ի համարով, ԱՄՆ-ի սենատը միաձայնաբար որոշում էր ընդունել խորհրդային ըրքերի և ազերի զինյալների կողմից Արցախի և Հայաստանի նկատմամբ կիրառվող նախանարձակ գործողությունները դատարարելու մասին և այդ առթիվ խորհրդային և հայաստանի միջև կայացած խորհրդային մատուցած մարմիններին: Միաձայնակ հայտնել էինք, թե Ռամզավար ատական կուսակցության ջանքերով, սենատը կհանդիսանա Բրուքլինի, Գոուլդ և Ինչիներ աշխատանք կին տանում այդ ուղղությամբ գործողության ուժ հաղորդելու ղույթամբ:

Արդ, ՌԱԿ-ի կենտրոնական գրասենյակը տեղեկացնում են, որ սենատի հերթական նիստին, փոքրամասնական խմբի անակ Ռոբերտ Գոուլդ սենատին է ներկայացրել մի որոշման նախագիծ (թիվ 7), որով առաջարկվում է Մ. Լաճնգների կողմից Խ. Մուրթյանը տրվելիք միլիարդ դոլարի հացահատիկային ըշտակ վարկը պայմանավորել Բալթյան կրների, Հայաստանի և դեմոկրատաց-ինքնիշխանության ուղին բռնած ու հանրապետությունների նկատմամբ դրար և պարկեշտ քաղաքականությունը պրելու խորհրդային հանձնառությամբ:

ՌԱԿ կենտրոնական գրասենյակի կողմից «Ազգ»-ին ուղարկված «Կոնգրեսը ըրող» պաշտոնաթերթի (Կոնգրեսի նիստի և որոշումների արձանագրության սկզբի) 1991 մայիսի 15-ի համարից (որի էջերը հատկացվել են այդ նիստին) ինքնում ենք, որ սենատը Գոուլդի ներկայացրած նախագիծը եղել է շատ խիստ, թագիտորեն նշելով, որ խորհրդային կենտրոնական իշխանությունները նախապես արգելում են օգնությունները ոչ միայն թաշխել արդարորեն բոլոր հանրապետություններին, այլև դրանք օգտագործել իրեն ճնշման միջոց՝ «կարգի բերելու» մար «ընդուստ» հանրապետություններին: տնարար, ամերիկյան սենատը խորհրդային կողմից հատակ հանձնառություն է անհնչել, որպեսզի 1.5 միլիարդ դոլարի օգնությունը չօգտագործվի «զինվորացի մեքենային» և «կոմունիստական սակցության պարատ» ին և նպատակ իրեն «ճնշման միջոց Բալթյան հանրապետություններին, Հայաստանին և Երկրացուցիչ մյուս հանրապետություններին ստատորելու, այսպես կոչված, Միութնական պայմանագիրը, և կամ քաղաքական որևէ այլ նպատակով»:

Այնուհետև նախագծի քննարկման ընթացքում, սենատը Գոուլդ մեջբերել է Մ.Ն-ում Խ. Մուրթյան առեւտրական ներկայացուցիչ Ռոբերտ Ն. Ռուզմանովի նախը, որով վերջինս պաշտոնապես հա-

վատախոսում է, որ 1991 թ. առաջին եռամսյակում Խ. Մուրթյանը քաղկացնող հանրապետություններն իրենց հացահատիկի ֆոնդերն ստացել են արդար թաշխումով: Գոուլդ վկայադրել է նաև նախկին արտգործնախարար Էդ. Շելարդնաձեին և Ի. Սիլանին, որոնք Խ. Մուրթյան դեմոկրատացման նկատմամբ պրեզիդենտ Գորբաչովի և կարծրբնայինների գործունեության վերաբերյալ խոր մտահոգություն են հայտնել վերջերս Վաշինգտոնում եղած ժամանակ:

Քննարկմանը մասնակցել են նաև սենատորներ Լևինը, Բրեդլին, Բորնը, Դեկոնչինը, Ֆորդը և ուրիշներ: Ի վերջո, թեր ու դեմ կարծիքների փոխանակումից հետո, սենատը Գոուլդի լրամշակված նախագիծը 70 կողմ և 28 դեմ ձայներով ընդունել է և դրվել սենատի օրակարգի վրա, իբրև թիվ 117 որոշում:

Այդ որոշման լրիվ տեքստը, որ մեր թերթում կներառարկվի առաջիկա համարում, ամերիկյան վարչակարգից մասնավորաբար պահանջում է հիշյալ օգնությունը ուղղակիորեն պայմանավորել Բալթյան երկրների, Հայաստանի և այլ հանրապետությունների նկատմամբ խորհրդային կենտրոնական իշխանության դիրքորոշումով, Միութնական պայմանագիրը պարտադրելու և հունիսի 12-ին Ռուսաստանում անցկացվելիք պրեզիդենտական ընտրությունների դեմոկրատական լինելու պահանջով, իբրև հավելյալ ճնշման միջոց ամերիկյան վարչությունից պահանջելով 1.5 միլիարդի վարկը տրամադրել 3 մասով՝ քաղաքացույցը 500-ական միլիոն դոլարի չափով:

ԽՍՀՄ Գերագույն խորհուրդը արժույթություններ և երաշխիքներ է սալիս օտար ներդնողներին

Օտար ներդնողների առաջ դրված արգելակիչ օրենքների համակարգում որոշ փոփոխություններ կատարելով, Խ. Միության Գերագույն խորհուրդը չորեքշաբթի օրվա նիստում որոշակի երաշխիքներ և արտոնություններ ընդունեց նրանց:

Այդ երաշխիքներից գլխավորն այն է, որ օտար ներդնողներն այսուհետև իրավունք ունեն նյութական հատուցում ստանալու Խ. Միությանում իրենց ունեցվածքի ազգայնացման դեպքում: Հատկանշական է, որ այս օրենքի մանրամասնությունների մշակումը Գերագույն խորհուրդը թողնում է

հանրապետություններին:

Քվեարկված նոր օրենքը գիշումներ է կատարում օտարերկրյա առևտրին, բույլատրելով նրանց առանց արտոնագրի արտահանելու և ներմուծելու:

Մյուս կողմից, հինգշաբթի օրը եղանի Պրիմակովի հետ տեսակցելուց հետո, Մ. Նահանգների պետքարտուղար Ջեյմս Բեյցըրը համոզմունք հայտնեց, որ Մոսկվայի պատասխանատուները լրջորեն հետամուտ են երկրում շուկայական տնտեսության անցնելու:

ՄԻՍՏԱԳԱՅԻՆ ԿԱՐԵ ԼՈՒՐԵՐ ՄԻՍՏԱԳԱՅԻՆ ԿԱՐԵ ԼՈՒՐԵՐ ՄԻՍՏԱԳԱՅԻՆ ԿԱՐԵ

Մ. Նահանգներն ու Բրիտանիան համաձայն մի որոշում հղեցին ՄԱԿ-ի Ապահովության խորհրդի մշտական անդամ հիկա երկրներին, պահանջելով որ Իրաքը ինքն հոգա ծախսերն իր բալիստիկ հրթիռների, ջիմիական ու կենսաբանական զենքերի և միջուկային կարողությունների ոչնչացման գործողությունների, ինչպես երեկ քայահայտեցին ամերիկյան դիվանագիտական շրջանակները:

Եթովպական աղսամբներն Ադդիս Աբեբայում հինգշաբթի օրը սպանեցին հակամարտիկյան ցույց կատարող ցուցարարների, հաղորդեցին անկախ աղսարները Եթովպիայի մայրաքաղաքից, առանց նշելու զոհերի թիվը: Բանարարներն սկսվեցին այն պահին, երբ հազարավոր ցուցարարներ քաղաքի փողոցներում երթ էին կատարում, բողոքելով Վաշինգտոնի կողմից հովանավորված լոնդոնյան բանակցությունների դեմ, որոնք կառավարության ֆունկցիան ժամանակավորապես հանձնում էին ապստամբ խմբավորման՝ Էրիտրեայի ճակատին, որ ընդամենը մեկ օր առաջ հրետանային կրակով իր մուտքն էր կատարել Ադդիս Աբեբա:

Մյուս կողմից, երեկ, Եթովպական Նախկին կառավարության պաշտոնատարների շատերն անձնատուր եղան Նորահաստա պիկետալական իշխանությանը: Լրանց սպասում է դատական գործ:

Մ. Գորբաչովը հրավիրվելու է Յոթի խմբակի գագաթնաժողովին, որ պիտի գումարվի առաջիկա հուլիսին, հայտարարեցին Ֆրանսիայի Նախագահ Ֆ. Միտրանը և Գերմանիայի կանցլեր Գ. Ջոլը: Իր հերթին, պրեզիդենտ Բուշը, որ սկսելու էր Գորբաչովին այդ ժողովին հրավիրելու գաղափարին, խոստացավ չառարկել, եթե այդ բանն օգնի Մոսկվային տեսնական բարենորոգումներ անկայանելու և Միությանում:

Ամերիկյան և խորհրդային ղեկավարները հեճկեճեճ ավելի մեծ մտահոգություն են հանդես բերում խորհրդային միջուկային զենքերի ճակատագրի շուրջ, նկատի ունենալով երկրի տարածքում տիրող ապակայուն մթնոլորտը, երեկ հայտարարեց ամերիկյան ԿԳՎ-ի Նախկին պետ Ուեբստերը:

Հնդկաստանի կոնգրես կուսակցությունն իրեն առաջնորդ ընտրեց Նախկին Նախարարներից Լարաշիմա Ռաոյին, որ Ռաշիվ Գալտիի սպանությունից հետո պիտի գլխավորի կուսակցությունը առաջիկա խորհրդարանական ընտրությունների ընթացքում: Այսուհանդերձ, դիտորդների կարծիքով, հավանական չէ, որ 69-ամյա Նորընտիր կուսակցապետը գլխավորի երկրի առաջիկա կառավարությունը, նկատի ունենալով նրա տկար առողջությունը:

Խորվաթիան իրեն հայտարարեց անկախ ղեկավարություն այն դեպքում, երբ երուպական համայնքի երկրները ներկայացնող մի պատվիրակություն ժամանել էր Գրավալովիա՝ անջատողական հակապետություններին համոզելու համար, որ մեան միության մեջ: Խորվաթիայի անկախության հայտարարությունը ստորագրվել էր հակապետության Նախագահ Ֆրանսիո Թուշմանի կողմից:

Լիսաբոնում երեկ գիշեր սղասվում էր մի դայանագրի ստորագրումը, որը վերջ կտա Անգոլայի 16-ամյա պատերազմին: Պայմանագիրը կարող է ստորագրվել Անգոլայի Նախագահ Գուշ Սանթուշի և պորտուգալական ապստամբների Ունիտայի պետ Սավիմբիի կողմից, ՄԱԿ-ի ընդհ. քարտուղար Գերեք դը Կուելյարի, պետքարտուղար Բեյլըրի և արտգործնախարար Բեսսեմբոնիի ներկայությամբ:

Ամերիկյան դաշտանության նախարար Ջեյմսին Թել-Ավիվում երեկ խոստացավ Իսրայելին տալ 10 «F-15» ռազմաօդանավ և վարկ ապահովել հակաիրթիալային համակարգ ստեղծելու համար այդ երկրում:

Հետաքրքրականն այն է, որ Նախարար Ջեյմիի այս հայտարարությունից ընդամենը մեկ օր առաջ պրեզիդենտ Բուշը առաջարկել էր որոշման մի նախագիծ, որով խիստ սահմանափակումներ էին դրվում Միջին Արևելքի սպառապետությունների ածի վրա:

Խորհրդային բանակի սղան հանգադուլ է հայտարարում

Մաշիսի 29-ից Ազատության հրապարակում հացադուլ է հայտարարել խորհրդային բանակի ավագ լեյտենանտ, երկու լվակների հայր, Աֆղանստանում ծառայած 28-ամյա կիեցի Օլեգ Կրանսկին:

Բանն այն է, որ Օլեգ Կրանսկին արքան չորս անգամ դիմել է բանակային նտրոնական ղեկավարությանը իրեն զիատ ուժերում ծառայությունից ազատելու ղրոսնելու, բայց ապարդյուն:

Ինչո՞ւ նա չի ուզում այլևս ծառայել խորհրդային բանակում:

«Հորս մահվանից հետո մայրս միայնակ մնացել: Բայց դա միակ պատճառը չէ: արաբիություններն սպանելի և զինվորների միջև չափազանց սղված են, ավելի վեր ծառայած զինվորները ճնշում են

Բերդաձորն ընկավ: Քշեմանուն մնացին Մեծ Շնոր, Հին Շնոր, Եղծանողը և Մաղկաձորը: Մրտի մորմոթով մտածում են, որ Գետաշենի օրինակից չկարողացանք դաս քաղել:

Բերդաձորում մարդիկ հնազանդվեցին... Պաշտպանական մարտերին մասնակցած մի քանի տեղացի նրիտասարդներգալով խոստովանում են մեր խոցելի կողմերը:

Տակաճի շորերով մի քնուռուս զինվորի: Սակայն հետո ի՞նչ ստացվեց. նույն զինվորը գաղտագողի փախել էր օտնականների մոտ և հայտնել մեր զինքի տեղը:

Գյուղ մտնելուց հետո անմիջապես բռնագրավել են զենքը: Հայկ Անտոնյան. - Գետաշենի իրադարձությունները ցույց տվեցին, որ բանակը բացելիքաց աղորջանական օտնականների

Մտնվել Գրիգորյան. - Այո, Գետաշենի իրադարձություններից հետո ավելորդ էր հույս դնել կենտրոնի ողորմածության վրա: Ավելին, պետք է սերտ կապ ստեղծեինք Արցախի կարևորագույն բնակավայրերի միջև, ինքնապաշտպանության ժամանակ ստատարել միմյանց: Այս նպատակով ե՛լ Հայաստանում, ե՛լ Արցախում ոչինչ չի կատարվել համապատասխան մարմինների

ԼՈՒՐԵՐ ԼՈՒՐԵՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԵՏԱՇԵՆԻ ԱՆՈՂԱԴՐՈՒՄ ԾԵՐՈՆԻՆ

Արդեն 23 տարի Սեւանում է պորում ծնունդով գետաշենցի Ռաֆիկ Շաղարյանը: Լա 74 տարեկան է, պատերազմի վետերան, քաղում շքանշանների ասպետ: Այն-հեր ծերունին այդ հասակում չի կորցրել ոգու արիությունը, ավելին՝ կարողացել է հայրենասիրություն սերմանել իր որդիների Միքայելի և Սերգեյի մեջ:

Պես 1988 թ. Լա Կիրովաբադի մա կազմող Կարմիր գյուղում էր: Թուրքերն այդ ժամանակ հասել էին Այգեստան, քայքայեցին մտնել չկարողացան: Կանգնել էին 28 կմ հեռավորության վրա, իսկ այդ ընթացքում Ռաֆիկ Շաղարյանի ցուցումով ողջ Գետաշենում փորվում էին խրամատներ: Պատերազմի հերոսը կարողացավ հանդիպում ունենալ ՌԱՅՄ պինված ուժերի նախարարի հետ և Կիրովաբադի բանտից ազատել իր համագյուղացու զիտությունների թեկնածու, մանկավարժականի դասախոս Բեհլի Սիսյանին: Սեւանում գտնվելու ժամանակ Լույսպետ չէր կարող հանգիստ լինել: Լա այստեղից Գետաշեն ուղարկեց ութ ուղղաթիռ, իսկ վերջերս հայրենասեր այդ ծերունին եղավ Պիլիշեմում, ուր՝ կոմպոզիտորների տանը տեղավորված են Լա հայրենակիցների 59 ընտանիքներ: Դրոյից ետ չի մնում որդին՝ Սերգեյ Շաղարյանը: Լա միևնույն վերջին իրադարձությունները Գետաշեն էր տարել հինգ հազար ութույստ ապրանք, 100 փուլոց կոշիկ և այլն: Իսկ այսօր Սեւանի իրենց տանը Լույսը հյուրընկալել են Գետաշենից մապապուրծ եղած համազույգացիները:

ԱԿԱՆԱՏՄԻ ՎԿԱՅՈՒՅԱՆԸ

Գետաշենից բուսազարթված Արշակ Սաֆարյանը մի կողմից փառք է տալիս աստուծու, որ կարողացել է դուրս պրծնել թուրքական խուճակի և օտարական վիճակների ձեռքից, մյուս կողմից ներվում, որովհետև այնտեղ է մնացել Լա 30-35 տարով աշխատանքային վաստակը:

Ողջ գյուղը թալանեցին, խոշտանգեցին: Մի կերպ հասանք Սեւան, ուր մեզ ընդունեց մեր հայրենակից Ռաֆիկ Շաղարյանը: Չկա այլևս մեր հորապատ Գետաշենը, այլ կա աղործջանական Չայքեղը: Դիտում են, թե ինչպես էին Չարգարյան Զյամալին սպանել իր տանը և մաշել զուգը: Կայնահարել էին Աղոմոնյան Սեւսիկին: Ամենուր խոշտանգված դիակներ էին, արյուն ու թայան: Ու այս ամենից հեղինակը կաշառված ու հարթած, դեմքերը ներկված ու անճանաչելի դարձած ռուս պինդորականներն էին և արևախում օտնականները:

Սպանվեց նաև բուրդի կողմից սիրված Թաթուլ Կրպեյանը, որը միշտ այդ «դաս էր տվել» մի մարտունակ շենյու՝ պարզելով, որ վերջինս կապ է պահպանում և սևուղ վաճառում թուրքերին: Բայց դժբախտաբար ևս պահվեց, ընկավ հերոսի մահով: Անգամ Լա կողմից գերեզմարված և հետո «ուշքի եկած» գեներալը ապշած էր մնացել Թաթուլի հերոսության վրա:

Ինչ-որ մեք տեսանք, մեր թշնամին թող չտեսնի:

Վ. Սիմոնյան

ՎՈՒՍԱՅՐԻ

ՊԱՏՊԱՆԱԿՈՐՈՒՄԸ ԱՆՈՂՐ ԳՏՈՎԵՃԻՆ...

Կուսակցի քաղաքական ժողովագրական վորների մայիսի 23-ին կայացած նստաշրջանում, պատգամավորների ուշադրություն բերեցին էր տխուր մի պատկերի վրա:

Տեքստիլագործների մշակույթի պալատի (ուր հիմնականում անկապում են նստաշրջակա աշխատանքները) երկփեղկակի պատուհաններից մեկի ապակիների միջև-մասում, արդեն երկրորդ օրն էր, ինչ թերթում էր մի ծիծեռնակ, որն այդ նեղիկ վայրը թափանցել էր ապակիների մեկի կտորված փոքրիկ անցքից, որտեղից թռչված էակի համար դուրս գալը գրեթե անհնար էր: Պատուհանները երեւի վերջին անգամ բացվել էին անստանալիս ամառը: Զաղխորդի քաղաքապետության հանձնաժողովի անդամներն էլ գերադասել էին հեռու լինել «գործողության վայրից»: Իսկ պատգամավորները փոս փրկության ծրագրեր կազմելուց գործողության չէին անցնում, միշտն որ Կանգն ապարարեց նստաշրջակա ընդմիջման ավարտը և բողբոջման ինչ մոռացած, գրավեցին իրենց տեղերը դաշխում:

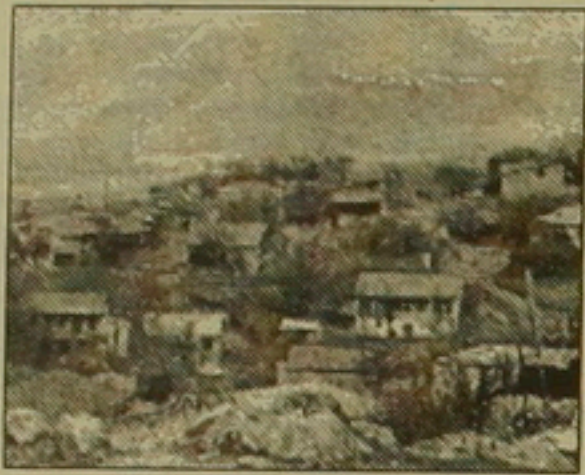
Այսուամենայնիվ, ծիծեռնակն ապավել, բանը նրանում է, որ փոս պատահաբար նստաշրջակա այդ օրվա աշխատանքների ներկա էին Կուսակցի քաղաքապետության «Զարթոնք» միավորման անդամները, որոնք էլ բավականին շանքեր գործողություն հետ միայն կարողացան փրկել անպատասխան ծիծեռնակին:

Դետաշենը է, թե ընդամենը մի փոքր կենդանու կյանք փրկել չկարողացող ժողովրդական պատգամավորների խորհուրդը ինչպես է կարողանալու փրկել երկարաշրթի կաթվածահար եղած ամբողջ մի քաղաքի կյանքը...

Վ. Քաղաքյան

ԽՈՍՈՒՄ ԵՆ ՂԱՇՆԱԳԱԾ ՏՂԱՆԵՐԸ

Մարգիս Հայրապետյան. - Եղել են Հին շենում: Բանագաղթին վերջինը ես են դուրս եկել գյուղից: Դուրս են եկել «գլխահակ, մեծ-մեծակ»: Տեսնեիք ինչպես սկսվեց քալանը, երբ օտնականները մտան գյուղ: Այդ պահին ես թաքնվել էի անտառում: Հետո իմացա, որ ծծծել, տանջել են մարդկանց, Շուշիի բերդ տարել համարձակ ջանքերով: Ձգիտեմ ու՛մ խելքին փչեց, որ զորքը գալիս է, չպիտի դիմադրենք: Ավելի լավ չէ՛ր կավեինք, պատվով մեռնեինք (զույգ ես Մարգիսի այս խոսակցությունը արժանահավատ չլինելու, եթե այդ մասին չվկայեին Տեղ գյուղ գաղթած այլ բերդաձորցիներ): Վախենում էին տանկերից: Այն-հինչ կարելի էր պաշտպանվել, մանավանդ որ գյուղի դիրքը թեք է, և տանկերը դանդաղ էին շարժվում: Մեզ ավելի շատ նեղացնում էին ուղղաթիռների կրակոցները: Մինչև այդ բնակիչներին կարելի էր տանել անտառ, այնտեղ ապանով էր: Բայց տղաները չլսեցին ինձ:

հետ միասին ծրագրել էր բռնությանը տեղահանել ողջ հայ բնակչությանը և դրանով մեկընդմիջտ վերջ դնել արցախյան հարցին: Այդ ընթացքում թե՛ զինվորները, թե՛ օտնականները խտրություն չեին դնում հնարավորությունների մեջ: Այն էլ ասեմ, որ մեզ ոչ ոք ցույց չտվեց օգնություն կանխելու արյունահեղությունը: Այս ամենից հետո, ի՞նչ է, պիտի ձեռքներս վեր պարզեիմք և ասեինք՝ եկեք մեզ կոտորե՛ք: Գոնե օգտագործեիմք եղած հնարավորությունները: Ինձ թվում է, որ ինքնապաշտպանության նախապատրաստվելիս մեզ պետք է գոնե տրվեին զինվորական ասանձին հրահանգներ: Ծավոք, այս պարագան մտնելով էր քախտի քմահաճույքին:

կողմից: Հասկանում են, հենց Արցախում էլ շրջափակվում էին շրջաններն ու բնակավայրերը: Սակայն մյուս կողմից չպետք է մոռանալ, որ գործ ունենք ազրեյախի հետ: Հակառակ կողմում էին զինվորները և օտնականները, սրանք հոգեբանորեն պատրաստ են տանկերի թրթուրների տակ ճգմելու մեզ, սպանելու, բռնաբարելու, քալանելու: Ուրեմն ինչ, ատամն ընդ ատամն...

Խոսեցին նաև մյուս տղաները: Խոսեցին բորբոքված և վիրավորված: Նրանք զինվորականներ չեն ու քաղաքագետներ: Արտադրության աշխատողներ են, հողի ճշակներ, մտավորականներ: Պարզապես իրենց խղճի ծայրին հավատարիմ՝ ռաքի են կանգնել պաշտպանելու հայրենակիցներին: Նրանք մեր խիղճն են, մեր միտքը, մեր արժանապատվությունը: Ուրեմն պարտավոր ենք նրանց ասածից ձեռք հեռանալ: Անհույս Զրույցի առարկան Բերդաձորն է՝ Արցախի դարպասներից ամենակարևորը: Բերդաձորի կորուստը կործանարար շղթայական շեղակցի սկիզբ կարող է լինել:

Երեկ, երբ կանգուն էր Բերդաձորը, Հայաստանն Արցախից հեռու էր ընդամենը վեց կիլոմետր, այժմ այդ հեռավորությունը դարձավ 70 կիլոմետր...

Իզուր, բուրդովիմ իզուր չէին գայրացած ու դաժնացած մի բուս նրիտասարդները:

Ս. ՂԱՏԱՐՅԱՆ

Մի ինչ թուղիկային ստեղծագործողների և այն մասին, թե վերջապես ո՞վ է մաքրելու շենքերի դաշերը

Վերջերս ինձ հազվագյուտ բախտ վիճակվեց ի վերջո տեսնելու այն մարդկանց, որոնց ջանքերով նաեւ այս էլ երեք տարի է Երեւանի կենտրոնական շենքերը, ճարտարապետական կառույցները լաթապատ, ըջոտ ու խղճուկ տեսք են ստացել...

Պես 1988-ին հիպոպոսան վարմանը էի ապրում թամաշայական իրաշք օպերայի հրապարակի պատերի վրա իրենց ըստեղծագործությունները փակցնող «բանաստեղծների, գուսանների և նկարիչների» անօրինակ սխրանքներից: Լույսիկ երբ ստեղծագործության նմանօրինակ արտահայտչանքների համար համապատասխան վահանակներ ստեղծվեցին՝ Լույսը շարունակեցին հետեւողակառույցն արհամարհել դրանք ու... Օրինակ, պատկերապրեք. թե ինչպես էր 3-4 մարդաբոյ քարծրության վրա հայտնվել տերուական աղոթքը:

... Ուրեմն ես տեսա, որ միութայան քոչից պատ, այս մարդիկ գործում են նաեւ ասավոտ կանուխ: Դամենայն դեպ, էլի մարդաշատ չէր: Մեկը Աղամյան փողոցի կողմից, Գերագույն խորհրդի կիստերի դալիճի մուտքի մոտ էին մեկը երկար աստիճան ու սոսնձի դույլ ուներ ձեռքին: Դետո ես այդ Լույս՝ պինակալը պատկերող պլակատը տեսա անկախության հրապարակի սյուների վրա և այլուր:

Երկայացան որպես Դարույթյուն Դարույթյունյան ու Ռուբեն Մնացականյան, վերջինս նախկինում պատկանել էր «Ապատ Դայք» կազմակերպությանը: Իմ հարցին, թե՛ արդյոք չե՛ն ավստում Թամաշայի ստեղծած այս գեղեցիկ շենքի ճարտարապետական և գեղագիտական տեսքը փրչայանելու համար՝ Ռուբեն Մնացականյանը պատասխանեց, թե ինքն ավստում է «այս պատերի ներսում գտնվող մարդկանց, որ այս հրաշալի պինակալը անուրդի են հանել»: Իսկ մյուսը ճշգրտեց, որ իրենք այլուրով են փակցնում ու պոկելը շատ հեշտ կլինի...

Ուրեմն քաղաքային բարեկարգման վարչությունում պիտի ստեղծվի եւ՛ս մի բաժին՝ Լորանոթ հաստիքներով ու՝ տեխնիկական միջոցներով, որ պիտի վրադրվի միայն քաղաքի կառույցներից մեր այսօրինակ քաղաքական «համարձակության» հետքերը վերապնելով...

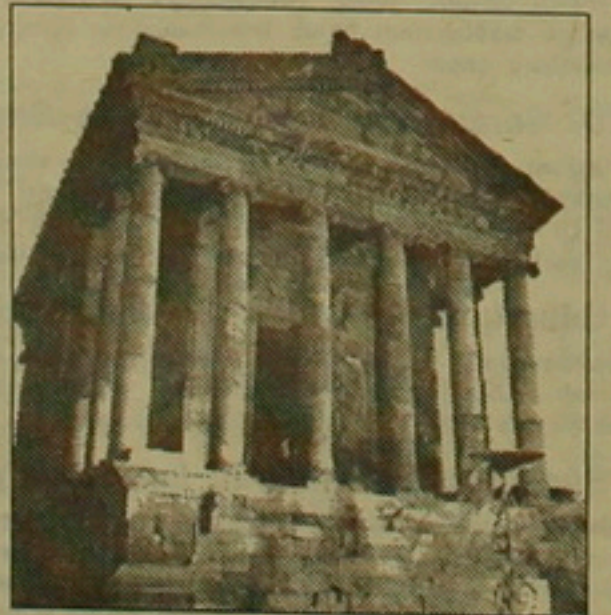
ՍՆՆ ՂԱՏԱՐՅԱՆ

Մայիսի 26, Գամի. - Ժամը մեկն է: Բակում սպասում է քաղաքացիները: Աստիճանների երկու կողմերում վազվում են ջանիքը: Հարթակում կանգնածներից ծիռանիմ տղամարդու առաջ է գալիս և գոչում:

Երկներ երկին, երկներ երկիր, երկներ և ծավն ծիրանի... Առաջին հայացքից այս տեսարանը մեզ

ՄՐՈՂԻՆԵՐ ԳԱՇՆԻՈՒՄ

հիշեցրեց նեկեղեցու մոմավառությունը: Իրականում ականատես ենք Գամիում «Մրորիցների ուխտ» ցեղակրոն համայնքի կազմակերպած ջանավառությանը ի պատիվ Մարդարապատի ճակատամարտի: Մրանք հետեւում են հայոց դիցարանին, բուն հայկական աստվածներին (զլխավոր աստվածն Արան է): Ծեղակրոնի դերը տեսնելով ազգին ծառայելու մեջ՝ արտրդիները

առաջնությունը տալիս են հայությանը սեփական ուժին և գործությանը:

Համայնքի ղեկավարը՝ քրոնապետ Սլակ Կակուսյանը, քացելով միջոցառումը Աշեց, որ Մարդարապատը իբրև հայոց ազգային ոգու կանչ հիշեցնում է Հայկ Նահապետի հաղթանակը տիտանյան Բելի դեմ: Պատմությունը մեր արչանն ու գեներին է փոխանցել ոչ միայն արարելու-կերտելու, այլև պատմաբանելու հատկությունը: Դժնդակ այս պահին, երբ հայոց հողը ներկվել է հայրողիների արչամբ, կրկին համազվում ենք ցեղակրոն հավատամքի ճշմարտացիության մեջ: Դա ազգի գոյության, քար-

զավաճելու հույսը կապելն է մեր ուժի և գործության հետ, մեր հանապազօրյա գործերի մեջ մեծ ու փոքր հաղթանակների հետ: Այդ է հաստատում պատմությունը, այդ է հաստատում մեր հոգեւոր հատկոնի մեկը՝ Գարեգին Նժդեմը:

Ելույթի համար խաչը տրվում է Նժդեմյան ցեղակրոն կուսակցության նախագահ Գեորգ Հովսեփյանին: Մեր սերունդներից

Ս. ՂԱՏԱՐՅԱՆ

ԱՆՃԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆ

Վերջերս արտերկրի թև հայրենի մասնաճյուղում հրապարակվեց Գորա Աղբայրների մի...

Ստացում է, որ «Լն ժամանակ» ով դաշնակցական չէր, խնջոք չէր, իսկ հիմա...

Ոչ, հազար անգամ ոչ, չարգելի Գորա Աղբայրներ, Սոնա Միքայելյան...

Քոչա տուր, չարգելի Գորա Աղբայրներ, Սոնա Միքայելյան...

«Եր այս քոչորը, չարգելի Գորա Աղբայրներ, Սոնա Միքայելյան...

Ար այժմ այսքան, չարգելի Գորա Աղբայրներ, Սոնա Միքայելյան...

Գետաշենում մի թաթուլ դուրս եկավ մինչև ատանները...

Իսկ Հաղորդի տասնչորս գյուղում մի կրակոց չնդավ...

Բայց երեւի չպատասխանեն, որովհետև ծեծեալու չէ...

Ընկ. Գրիգորյան, մի՞թե դուք կուզեք...

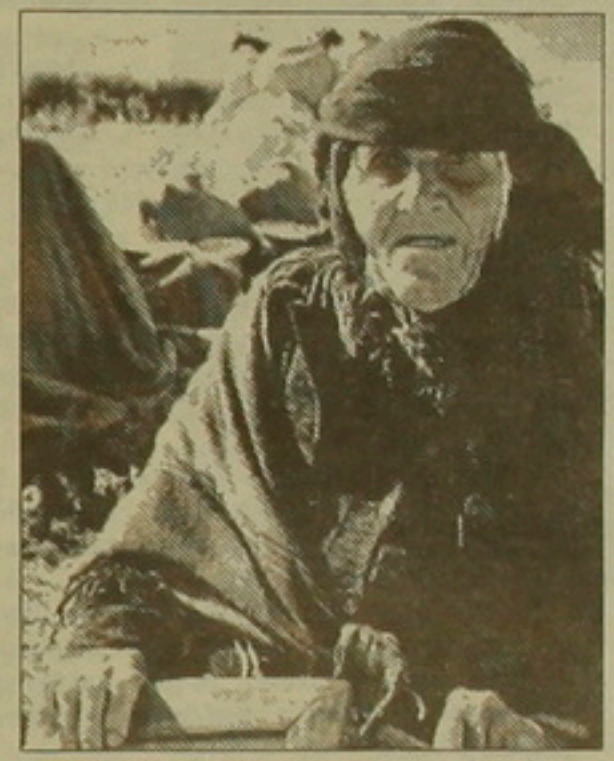
Ու՛ր ուզում են քող գնան, միայն իմ գործերին չխանգարեն...

Այսօր ֆերման չկա, չկա նաև Առաքյուլ գյուղը...

Ավա՛ղ, միայն նա չէ: Հաղորդը մեր մտքում դատարկվեց...

րենց աթոռների դեմ: Այդ պատճառով է նաև, որ գյուղերում...

գյուղերում: Այսօր արդյոք պետք է լռե՞նք այս մասին...

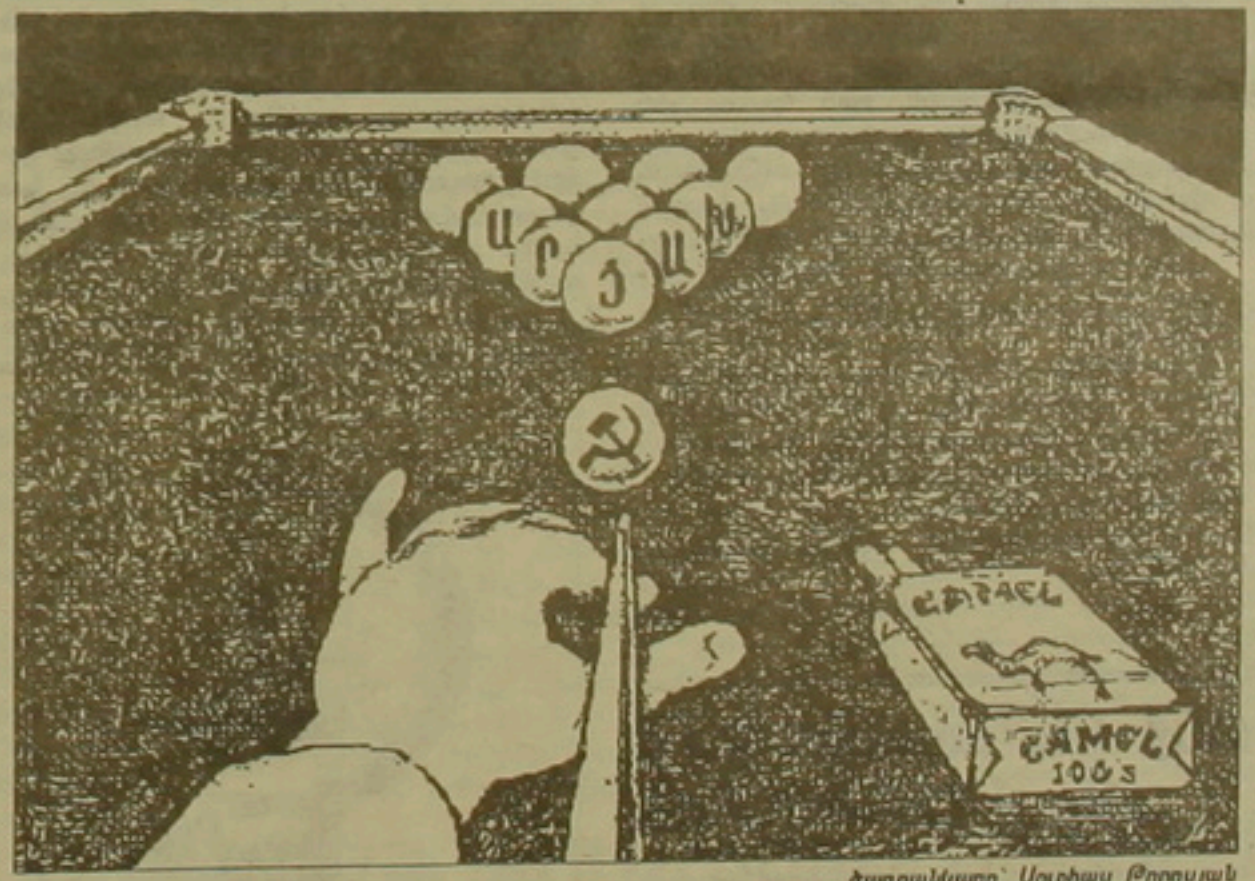
Հաղորդի բախտին չարժանանալը: Հաղորդի, որ տանուլ էր տրված...

բախտ որոնող զավակները ծնողներին կենդանի կենդանի...

«ԴԻՄԱԴՐԵԼ, ՄԻՆՉԵՒ ՎԵՐՉԻՆ ՇՈՒՆՉԸ ԴԻՄԱԴՐԵԼ», ասում է ճարտարեցի մամիկը

րների հանդեպ ներողամիտ է եւ ամեն կերպ աշխատում է...

Մուրադ Սեֆ. Քոչ.

Ճարտարեցի Մուրադ Սեֆի կողմից

ԱՐԾԱՆՅԱՆ ՏԱԳՆԱԳԻ ԶԱՐԿԵՐԱԿԸ

Շահումյանի շրջանից դուրս եմ քերվել. ԵՂՆ զորքերը...

Ստեփանակերտ. Պոլյանիչկոյի կուրսի միջոցով...

Փաստորեն ոչ մի աշխատանք չի ծեծարկվում...

Մայիսի 30-ին Երևանից Ստեփանակերտ...

Ստեփանակերտի օդակայանում կրակի դիմավորել է...

Ասկերանի շրջ. Սարգսյանը գյուղից մայիսի 30-ի...

Շահումյանի շրջանում մայիսի 31-ին, առավոտյան...

Քանի ուշ է, հարկավոր է խաղաղություն

Մուսկովյան «Կուրանտի» թերթի մայիսի 31-ի համարում...

Միջազգային տորձագետները ԼՂԻՄ-ի մասին

«Նեգավիսիմյան զագետ»-ն իր մայիսի 30-ի համարում...

հանումը: Լուկյանովն ու ծագովը խոստացել են...

«Հայաստան. բռնությունը շարունակվում է»

Այսպես է վերնագրել իր տեղեկատվությունը...

մամուկ տեղաբնակ զարգացող 1040P ՍՍՏՐՅԱԸ

Երկու մօսեցում, երկու հոգեբանություն

Նույն Լուս Անգլիկոս քաղաքում լույս տեսնող երկու պաշտոնաթերթեր, առաջինը՝ Ռաճկավար ազատական կուսակցության, երկրորդը՝ Հայ ճեղքափոխական դաշնակցության, նույն հարցի նկատմամբ նույն ակտիվությունը անկողի հանդերձ դրսևորում են երկու տարբեր մտայնություն, երկու տարբեր հոգեբանություն: Առաջինը ակտիվացնում էր կայացնում էր ցավով, երկրորդը՝ պատճառաբանում և մտահոգություն էր ստեղծում: Մինչև առաջինը հարց էր առնում, երկրորդը փորձում էր դաս տալ:

ՆՈՐԻՆ

Հայրենի իշխանությունը դժուարին երկրնսրանի առջեւ

Սովետական Միության ցրտից գործող նախարար, քաղաքական երկիրներում մէջ ՊԱԿ-ի նախկին պաշտօնատար Պուզոն, անցնելով շարքում մէջ կատարեց խոստովանութիւն մը, որ ամբողջ կուսակցական կրթական կենտրոնական իշխանութիւններում վարած քաղաքականութիւնը Հայաստանի նկատմամբ: Արդրեջանի օգնական գործողութիւնները հարեան Հայաստանի դէմ ուրակելով «ինքնապաշտպանութիւն», իրականացնում արդարացում մըն ալ տուաւ «իրաքանչիւր ինքնիշխան հանրապետութեան տեղական մարմինների իրաւասութեան մէջ» տարազումով: Ուրեմն, Արդրեջանի «ինքնիշխան» հանրապետութիւնը կը դառնար սանձազերծ, «ոչ ինքնիշխան» Հայաստանի Հանրապետութեան դէմ պատժիչ գործողութիւններ ձեռնարկելու՝ քանակին եւ ներքին գործող նախարարութեան յատուկ ջոկատներու մեղսակցութեամբ:

Իսկ, Հայաստանի Հանրապետութեան խորհրդարանական պատուիրակութեան անդամ Դուրիս Վարդանեան, որ նոր վերադարձած էր Մոսկուայէն, Օպերայի հրապարակին վրայ կայացած հանրամատչեան, տեղի եւս պարզաբանեց Կրեմլի դեկլարացիաներու դիրքը: «Անոք մեզի բռնի, թէ փախչելու տեղ չունինք եւ պետք է ներարկուինք Կեդրոնին»:

Անկէն: Հայաստանի խորհրդարանի արտակարգ լիազօւմար միտման, նախագահ Լեւոն Տէր-Պետրոսեան կը տեղեկացներ, թէ ՊԱԿ-ի պետ Կրիլյուկովը անողորակի հասկացութեամբ էր «կոճակ»ը սեղմողին ինքնութիւնը՝ յանձին նախագահ Գորբաչովին: Այս բոլորը դնելով մէկ յայտարարի տես, ամենան լատենութեամբ եռուան կուզայ Կեդրոնի դիտարկութիւնը՝ նեղ կացութեան մատնելու Հայաստանի ներկայ կառավարութիւնը, պարտադրելու, որ ամէն զեղծ ստորագրէ միութեան կան նոր պայմանագիրը եւ հրաժարի անկախութեան ուղիին:

Այժմ դադրած են զինուորական մտածաւալ գործողութիւնները: Արդրեջանական եւ կեդրոնական իշխանութիւններն անցած են գործողութեան ամէն վտանգաւոր փուլին:

Գործողութեան այս վերջին (թերեւս վերջնական) փուլին նախապէս էր լուծարքի ենթարկել Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի գոյալիճակը, արմատական լուծում մը տալ... հայութեան պարպելով ամբողջ շրջանը: Փետրուար

1988-ին սկսած շարժումին արդիւնքը, կեդրոնական իշխանութեան վարած դաւադիր քաղաքականութեամբ, պիտի ըլլայ կորուստը Լեւոնային Արցախին եւ Հայաստանի ամբողջական մեկուսացումը՝ քաղաքական եւ տնտեսական առումով:

Հայաստանը կը պատժուի իր վարած ինքնիշխան քաղաքականութեան համար: Կեդրոնական իշխանութիւնները տրամադիր չեն սովետական ներկայ կառույցէն անկախ ոչ մէկ անկախ միատրի գոյութիւնը ճանաչելու: Իսկ Հայաստանի համար անկախութեան այժմու գործընթացին հետապնդումը վերածուած է պարտադրքի մը: Հետապնդել զայն կը նշանակէ առանձն եւս պատժուիլ: Հրաժարիլ անկէ, կը նշանակէ ներարկուիլ վարչախրամայական նախկին մերժելի կառույցին:

Իրերու այս դժուարին կացութեան մէջ է որ յաճախ Հայաստանի մէջ կը լսուին ծայրեր, հրաժարելու՝ Արցախը Հայաստանին կցելու բոլորքի վրայ մնացած ուրուումն, փրկելու համար մնացողը: Այս կացութեան դիմաց է, որ կ'առաջարկուի պահել ստատուս-քուո, հաշուի առնելով Հայաստանի գործելու սահմանափակ կարելիութիւնները:

Սակայն դժբախտութիւնը այն է, որ տրամաբանական եւ յաճախ քննարկութեան եւ վերլուծման կարիք ունեցող եւ ներքին ալ նոր կացութիւններու դիմաց նոր օգնականութիւն մը մշակելու առաջարկները կը մեկնաբանուին «դաւաճանութիւն», առանց նկատի առնելու առճակատման կործանարար ուղին: Քաղաքականութեան եւ դիւանագիտութեան մէջ պետք է գիտնալ ժամանակակից նախադրեցներ արժանագոյն մեծ շահերու հաշուումը, բան մը, որ չեն ուզեր հասկնալ տաք գլուխները:

Այսօր Հայաստանը պետք ունի սառն դիւանագիտութեան, պետութեան կողքին ուժերու համախմբման եւ մէկտեղման, որպէսզի քաղաքական այս փորձրիկին մէջ կարելի ըլլայ կանխել եղածը կորսնցնելու վտանգը:

Եւ ասիկա պետք է դիտել ազգային շահերու դիտարկումով: «Գաւառանութիւն»: Դաւաճանութիւնը այս օրերուն կանակէն հարուածելն է հայրենի իշխանութիւնը...:

ՅԱԿՈՒ ՊՈՂՈՍԵԱՆ
«Լոր օր»
22 մայիս 1991

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՐԱՐԱՐԸ

Արբեջանի ներկայացուցիչը մահնացույց է անում Մոսկվային

Վերջերս Արբեջանի ժողովրդական ճակատի ղեկավարներէն Էթիբար Մամեդովը եղել է Վաշինգտոնում, որտեղ Kennan Institute for Russian Studies-ում տված մի դասախոսության ընթացքում հայտարարել է, թե Հայաստանի եւ Արբեջանի միջին ընդհարումները քաջալիքով են Մոսկվայի կողմից, պատժելու համար դեմոկրատական շարժումները եւ պարտադրելու, որ հանրապետությունները մնան Խ. Միության կազմում: «Վստան եմ, ասել է նա, որ Հայաստանում սեպտեմբերին կայանալիք հանրաքվեից առաջ նոր լարվածություն է ստեղծվելու: Կենտրոնը պիտի փորձի հանգուցել, որ ոչ Արբեջանը եւ ոչ Լի Հայաստանը չեն կարող առանց իրեն վերապրել»:

Քսան ըրայն տեսլի իր ելույթի ընթացքում Մամեդովը պատասխանել է ներկայից հարցերին: «Լարվածությունը Հայաստանի եւ Արբեջանի միջին ստեղծվել է ժողովրդին մտածելու տալու համար գոյություն ունեցող հարցերը: Քարոզչական ամբողջ մեքենան ուղղված է հակահայ զգացումներ առաջացնելուն: Մա կոմունիստական կուսակցության քաղաքականությունն է, որը բիկուր է կանգնում իսլամիզմի, ինչը կարող է առաջնորդել իսլամական ամբողջատիրությանը: Արբեջանում

զինվորական ու քաղաքական իրավակարգը ամեն ինչ անում է ընդդիմանալու համար դեմոկրատական ուժերին: Կարող ենք հայտարարել, թե խորհրդարան չկա Արբեջանում: Թեև, այսպես ասած, ընտրություններ կատարվեցին, սակայն արդյունքները խեղաթուրված էին»:

Խոսելով Լեւոնային Վարդապետի մասին, Մամեդովը պատասխանեց. «Ժողովրդական ճակատն ունի իր ծրագիրը Լեւոնային Վարդապետի հարցի նկատմամբ: Այդ հարցը կարող է լուծվել միայն Արբեջանի եւ Հայաստանի միջին: Այնքան ժամանակ, քանի դեռ Արբեջանն ու Հայաստանը մաս են կազմում Միության, այդ հարցը չի կարող լուծում գտնել: Կենտրոնն ընդունում է, որ լարվածությունն ստեղծվում է Խ. Միության պայմանագիրը պարտադրելու նպատակով: Լեւոնային Վարդապետի հարցը կարող է լուծվել միայն բանակցությունների ուղիով: Մինչև այն ժամանակ, քանի դեռ Հայաստանն ու Արբեջանը չդառնան ինքնիշխան պետություններ, այդ բանակցություններն անհնար են»:

Պատասխանելով շրջափակում մասին տրված մի հարցի, Մամեդովը ասել է. «Նախքան քարտեզին, 47 կմ երկարությամբ անցնում է Հայաստանից ու Նախիջևանից: Այսպես կոչված շրջափակումը

Անկախութեան զաղափարի յաղթանակը պայմանաւորուած է մեր ժողովուրդի հոգիին մէջն անգորութեան զգացումի վրատարումով, անոր տեղ ինքնավստահութեան հաստատումով, վտանգները դիմադրելու քաղաքական թէ օգնական միջոցներ ձեռք ձգելու կարողութեամբ:

Գետաշէնի կորուստը շատաշուն ապտակ մը եղաւ անկախութեան զաղափարին, երբ Հայաստանը պետութեամբ ու ժողովուրդով անգոր դուրս եկաւ ընդդէմ խորհրդային բանակին, ընդդէմ օգնական այդ հզօր մեքենային:

Կարելի էր խուսափիլ այս ճակատումէն, խորհրդային բանակի հակահայ «պատժական» գործողութիւններէն:

Ըստ Հայաստանի իշխանութեանց՝ ոչ: Որովհետեւ Հայաստան ուրիշ ելք չունի քան անկախութեան ճանապարհէն, որովհետեւ այդ անկախութեան ճանապարհի վրայ մեր հանրապետութեան կտրած ճանքան արդէն սկսած էր խորապէս անհանգստացնել խորհրդային իշխանութիւնները:

Յայտնի է, թէ անկախութեան ճանապարհը բռնած ալ խորհրդային հանրապետութիւններ եւս կան, որոնցմէ ոճանք մեզ-

Ասպարէզ

Դարձեալ անգոր

մէ առաջ անցած էին ու իրենց համապատասխան «պատիժ» ստացած, իսկ ուրիշներ, առանձն զգօն ու զգուշատր, այդ ճանապարհը դառնող սակայն անկաս ու անարիւն կը կարեն, իրաքանչիւր փոքր իրագործում իսկ օգտագործելով իրենց ժողովուրդներուն մէջ անբաւարելի անկախութեան ձգտումը, անկախութեան հասնելու վճռականութիւնը:

Մենք քաջարի կրկնեցինք «պատժուողներն» սխալը, չառնվեցանք ուրիշ փորձառութիւններէն ու ստացած դասերէն ու «րէալ» վիպապաշտութեամբ նետուցանք առաջ:

Մենք միաներէն անկէն կորսնցուցինք:

Ոչ միայն արիւն բափնեցաւ, ոչ միայն անկախութեան պայքարը նախաք արժանագրեց, ալ նաեւ հող կորսնցուցինք, եւ ինչպէս մեր իսկ իշխանութիւնը մեզի կը համոզէ, ալ նաեւ այդ հողը կորսնցուցած ենք անվերադարձ, որովհետեւ արդէն իսկ վաղը, շուտով, մեր իշխանութիւնները յանուն ժամանակակից խաղաղութեան, կան յանուն տնտեսական այս կամ այն շահուն, կրնան յայտարարել, որ «տարածքային ոչ մէկ պահանջ չունենք մեր հարեան»...:

Ուրեմն, մենք իրաւունք չունինք սխա-

լելու: Մեր քաղաքական գիծը պետք էր ըլլար առանձն «սարը հաշուարկումներու» վրա հիմնուած, եւ ոչ թէ խաղափոխութեան, որովհետեւ, մենք գիտէինք, որ մեզ պատժելու համար կրնային հարուածել անաշտպան Արցախին:

Ուրեմն, մեր օգնական անկարողութիւնն ու տկարութիւնը պետք էր զայսապատասխան մեր շատ իրապաշտ ղեկավարութեան քաղաքական հանճարով:

Այդ հանճարը ճախողեցաւ: Փաստը՝ Գետաշէնը, Բերդաձորը, Հայրուքի քանակ մը զիւղերը...:

Այդ հանճարը կրնայ այսօր իր վարկը պահելու համար յոյսորտալ, որ կայունութիւն կայ հանրապետութեան տարածքին, որ ի նմանկ Մոսկուային, Թուրքիայի հետ սերտ կապեր հաստատելու բոլոր հիմքերը դրուած են, որ հողը զիւղացիին քաշխուած է, պետականութեան կառույցները ամրապնդուած են...:

Ոչ: Հանրապետութեան մէջ կայունութիւնը խաբուսիկ է: Հող կորսնցնող ժողովուրդը չի կրնար հանգիստ ըլլալ, անոր մէջ խռով կայ, յուզում, որ կրնայ որեւէ առեւ պտթկալ:

Ոչ: Թուրքիոյ հետ քաղաքական կապերու սերտացումը եթէ դուզն իսկ կը սրէ մեր յարաբերութիւնները կեդրոնին հետ, զայն առանձն հակամտ դարձնելով մեզ «պատժելու», ապա մեր ժողովուրդին արդէն իսկ անպիտան այդ յարաբերութիւնները ամբողջականորէն մերժելի կ'ըլլան:

Ոչ: Հողին տիրացած հայ զիւղացին քարոյալքուած է ի տես իր պետութեան, ի տես իր ժողովուրդի անգորութեան ու քարոյալքուած մարդը չի կրնար աշխատիլ, չի կրնար ցանել ու ծաղկեցնել:

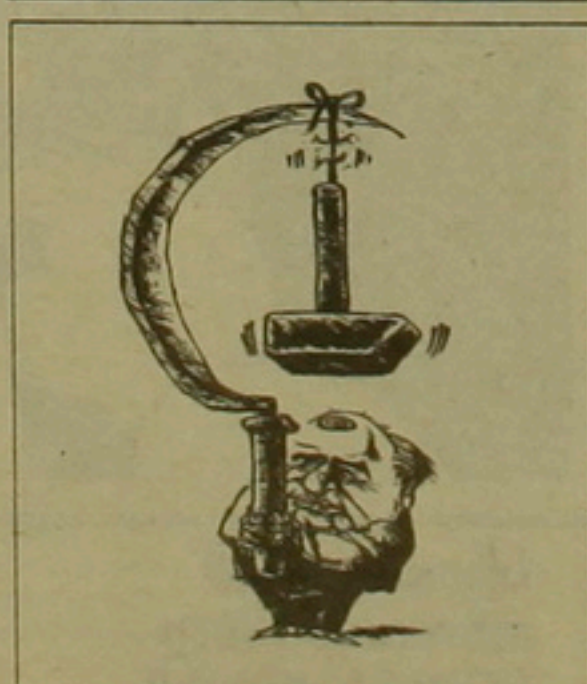
Իսկ անկախութեան կառույցները երկերի մէջ չէ որ կ'ամրապնդուին, ալ ժողովրդային խաղախի վրայ, իսկ մեր իշխանութիւնները զարմանալիորէն կորուցած են ու չեն տեսներ, թէ ինչպէս արդէն իսկ կորսնցուցած են ժողովրդային նեցուկը:

Այո, յանուն անկախութեան զաղափարի յաղթանակին, յանուն պարտուողականութեան վերջնական արմատախլուամբն պարտաւոր ենք ազգային այնպիսի քաղաքականութիւն մը մշակել, որ հաստատ քայլերով մեզի միայն դէպի յաղթանակ տանի, եւ ոչ թէ կորուստ:

ԱՐՄ ՊՈՂՈՍԵԱՆ
«Ասպարէզ»
24 մայիս 1991

ՀԱՐՑԱՋՐՈՒՅՑ ԳԵՅՂԱՐ ԱԼԻԵՒԻ ԳԵՏ

«Ես արդեն սկսել եմ իմ յերեսարկական»

Ճարտանկարը՝ Winnipeg Free Press

ՀԱՐՑ.- Կարծո՞ւմ եք, որ մենք ակադեմիս ենք կոմունիստական կուսակցության հոգեկարքի:

ՊԱՏԱՍԻԱՆ.- Որպես կոմունիստ, ցավում եմ կուսակցության համար: Դա ես շատ ծանր եմ տանում: Այն դրծել է իր դեմքերն ու սկզբունքները:

ՀԱՐՑ.- Ձեր կարծիքով, կա՞ որեւէ ուժ, որ ունակ է կանգնեցնելու այս ընթացքը: Յրինակ, եթէ Լեւոնը կամ Մալիքը կրկին հայտնվեն, որեւէ բան կ'փոխվի՞:

ՊԱՏ.- Անհնար է: Հետո, ի՞նչ կարիք կա նման ուժի: Մենք դա արդեն փորձել ենք, թափակվել է...

ՀԱՐՑ.- Այսօր ամենուրեք կրկնում են, թե սոցիալիստական տեսությունները գործնականում իրականացնելու անհնարներությունը: զիտականորէն ապացուցված է: Կիտո՞ւմ եք այդ միտքը:

ՊԱՏ.- Ձի ցանկանա այդ բեմայի շուրջ վիճարանություն սկսել:

ՀԱՐՑ.- Ինչպիսի՞նք եք տեսնում Խորհրդային Միության ապագան:

ՊԱՏ.- Այն ապագա չունի: Կարծում եմ, որ հանրապետությունները կանկախանան:

ՀԱՐՑ.- Ձեր կարծիքը՝ շուկայական կապերի մասին:

ՊԱՏ.- Ես նետուողականություն չեմ տեսնում մեր տնտեսական քաղաքականության մեջ: Այն այնպիսի ձեւափոխություններ է կրել, որ այլեւս դրան հավատ չեմ ընծայում: Ավելի լավ է դրա մասին չիտանալ...

Գաղափարները վրայական «Բեռն» ինքնի ինքնից Այնքո Ազատարկուրե տված կարգաւորումներ

«Պայքար»

«Հյուրիչներ» մայիսի 18. - Մարտի 17-ի հանրաքվեն Խորհրդային Միության հետագա ճակատագիրը կանխորոշելու տեսակետից շրջադարձային նշանակություն ունեցավ: Երկրի համար մտավորապես նույն նշանակությունը կունենա նաև հուլիսի 12-ը:

Ռուսաստանյան ֆեդերացիայի Գերագույն խորհրդի նստաշրջանը, որը գումարվել է այսպես ասած Ելցինին հարցաքննության ենթարկելու նպատակով, ճիշտ հակառակ արդյունքն ունեցավ և պրեզի-

լայնել միութենական հանրապետությունների իրավունքները: Նա այդ նպատակին հնչողությունը կարող է հասնել հենց Գորբաչովի միջոցով: Պրեզիդենտական ընտրությունները դեռ չեն կայացել, սակայն դա Ելցինին չի սահմանում, որ նա Ռուսաստանի տարածքում գտնվող ածխահանքերը դուրս բերի Միության ենթակայությունից և վերցնի Ռուսաստանյան ֆեդերացիայի տնօրինության տակ:

Իսկ ինչ վերաբերում է Գորբաչովին, ապա նա իր դիրքն ու Խորհրդային Միու-

հանրապետությունների իրավունքները հարգելու գործում կցուցաբերեն նույն հուզատարությունը:

Եթե Հայաստանը վճռական է անկախության ձգտումների մեջ, ապա պարտավոր է հրաժարվել Ղարաբաղի հանդեպ պահանջատիրությունից: Խորհրդային Միության ներքին գործերի նախարար Բորիս Պուգոչի հայտարարությունը, ուր վերջին իրադարձությունների ամօրյաքանքը քննարկված է մեղադրվում են հայ գործադիրները, ցույց է տալիս, որ Մոսկվան վեր-

Գորբաչով գոլմարած Ելցին հավասար է հարցական

ԹՈՒՐԸ ԴԿԱՆԱԳԵՏԻ ՏԵՍԱԿԵՏԸ

Թուրքիայի նախկին դեսպաններից Բյանթան Գյուլունը վարում է «Հյուրիչներ» քերթի «Բառի բուն իմաստը» խորագիրը կողմնակից: Հաճախակի անդրադարձնելով երկրի համար կարևոր նշանակություն ունեցող քաղաքական հրատապ խնդիրներին, Գյուլունը քերթի մայիսի 18-ի համարում հրապարակած հոդվածով Խորհրդային Միության ապագան սերտորեն կապում է Ելցին-Գորբաչով փոխարարությունների հետագա ընթացքի հետ: Հեղինակը Հայաստանի անկախության և Լեռնային Ղարաբաղի խնդիրները քննարկում է առանց այդ փոխարարությունների հենքի վրա և առաջարկում Հայաստանի հանդեպ Թուրքիայի դիրքորոշումը որոշելիս նկատի ունենալ դրանք: Ստորև ձեռք ենք ներկայացնում վերոհիշյալ հոդվածի քաղաքականությունը:

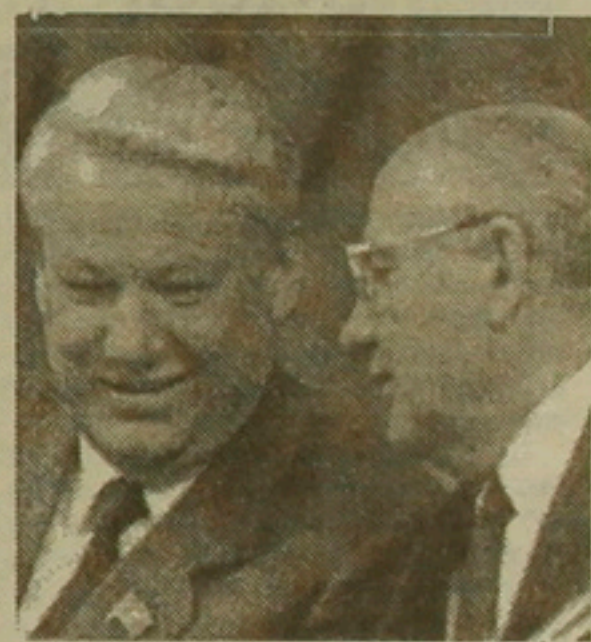
Չինտի ընտրության մասին որոշումով փաստորեն ամրապնդելով վերջինիս դիրքերը: Ընտրությունը տեղի կունենա հունիսի 12-ին: Թեև պրեզիդենտության համար իր քննարկումներն է առաջադրել նաև Խորհրդային Միության նախկին վարչապետ Ռիժկովը, սակայն Ելցինի հարցաքննարկումներում կասկած չի հարուցում:

Մեզ մնում է գուշակել ժողովրդի կողմից ուղղակիորեն ընտրվող Ռուսաստանյան ֆեդերացիայի պրեզիդենտ Ելցինի հարաբերությունների հետագա ընթացքը Գորբաչովի հետ, որին ընտրել էր Գերագույն խորհուրդը:

Իմ կարծիքով, նրանք միմյանց կարիքն են զգում և ինչքան էլ դատապարտված լինեն իրար հանդուրժելու, այնուամենայնիվ այդ երկու մրցակիցների համատեղ գործունեությունը կլինի ի նպաստ Խորհրդային Միության: Ընտրված լինելով ժողովրդի կողմից, Բորիս Ելցինը Ռուսաստանյան ֆեդերացիայի պրեզիդենտությունից հրաժարվելու գնով Գորբաչովի տեղը զբաղեցնելու մտադրություններ այնուամենայնիվ կարող է հեռավոր, ինքն է շահագրգռված լինելու, որ Գորբաչովը պահպանի զբաղեցրած պաշտոնը: Հավանաբար, ժողովրդի կողմից ընտրված լինելու ինքնավստահությամբ, Ելցինը կփորձի ընդ-

ջան ամբողջականությունը պահպանելու համար, Ելցինի աջակցության կարիքն ունի: Բնական է, որ Ելցինի և Ռուսաստանյան ֆեդերացիայի կողմից հովանավորվող Գորբաչովին այնու չեն կարող այնպես հեշտությամբ խոցել նրա հակառակորդները: Վերջին նստաշրջանում, երբ Գորբաչովը փորձեց հրաժարական տալ, ընդդիմադիր կողմերն արդեն պարտավորված փոխեցին իրենց դիրքորոշումը: Որովհետև հազիվ թե գտնվի մեկը, որ այդ անընդունակ պաշտոնը կամավոր կերպով ստանձնելու ցանկություն ունենա: Ձէ որ տվյալ պաշտոնին հավակնող յուրաքանչյուր պետական գործիչ, պարտավորված է լինելու հաշիվ անելու Ելցին-գործունի հետ, իսկ Գորբաչովի հակառակորդների թվում նաև ընդդիմակալոր անհատներ գրեթե չըկան, որոնք կարողանան դիմակայել տրվյալ գործունին:

Հարց է ծագում, Գորբաչով-Ելցին կուլիցիան կարող է արդյոք պահպանել Խորհրդային Միությունը այդ նույն կարգավիճակով, ինչպիսին հիմա է: Հազիվ թե Ելցինի դիրքորոշումը Միությունից անջատվելու մտադրություն ունեցող հանրապետությունների հանդեպ շատ ավելի մեղմ կլինի: Սակայն, թե՛ Ելցինը և թե՛ Գորբաչովը Միության կազմի մեջ մնացող

ջայնս հրաժարվելով կողմերի միջև հավասարության նշան դնելու քաղաքականությունից, հանդես է բերում իրանու մտնունում:

Նախարարի՝ հայտարարությունը հետաքրքրում է ինչքան Ադրբեյջանին, նույնքան էլ Թուրքիային: Հայաստանն ավանդական մարտավարությամբ փորձում է իր մեղքերը քարոզել Ադրբեյջանի ու Խորհրդային Միության վրա այնպես, ինչպես գրեթե նույնությամբ արվում էր առաջին համաշխարհային պատերազմի տարիներին Խորհրդային մեղքերը: Հայաստանը հրադարձությունները ներկայացնելիս: Ես Հայաստանի հանրապետության հետ փոխարարությունների զարգացման կողմնակիցների ուշադրությունը հրավիրում եմ այս հանգամանքի վրա: □

ՆԱԿԸՍԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՉԱՍԱԺՈՂՈՎ ՄՊԱՀԱՆՈՒՄ «Նավթը և գազը 90-ականներին. համագործակցության հեռանկարներ»

Մայիսի 27-29-ը «Նավթը և գազը 90-ականներին. համագործակցության հեռանկարներ» անվան տակ Սպահանում տեղի ունեցավ Նավթի միջազգային համաժողով, որին, իրանի կառավարության հեղափոխության մասնակցելու էին եկել մեծ թվով արտասահմանյի մասնագետներ, թող-թակիներ և խոշոր նավթային ընկերությունների ներկայացուցիչներ: Նավթ արտադրողների և սպասողների միջև համագործակցության անհրաժեշտության հարցը, որն իր հերթին կարող է նպաստել նավթի արտահանման մակարդակի և գների կայունացմանը, համաժողովում քննարկված կարևորագույն հարցերից էր:

«Վաշինգտոն պոստ»-ի թղթակիցը Սպահանից հաղորդում է, որ իրանը քայքայատելով երկիրը վերականգնելու համար օտարերկրյա կապիտալի օգտագործման անհրաժեշտության վերաբերյալ իր տեսակետը, պաշտոնապես հայտարարեց միջազգային տնտեսական ընկերակցության կազմի մեջ մտնելու մասին:

Համաժողովին մասնակցած ավելի քան արտասահմանյան 300 հանձնախմբերի կարծիքով, իրանի իսլամական հակառակուսույթի նավթային ընկերության և արտագործառնարարության կողմից կազմակերպված միջազգային համաժողովն ավելի շատ ներկայացուցչական և խորհրդակցական բնույթ էր կրում, քան գործնական: Այդ միջոցառումն ավելի քան 10 տարի տևած քաղաքական և տնտեսական մեկուսացումից դուրս գալու ուղղությամբ հաստատուն քայլ էր:

Ըստ «Վաշինգտոն պոստ»-ի պատերազմից տուժած իրանում երկրի տնտեսությունը վերականգնելու համար անհրաժեշտ են օտարերկրյա կապիտալ ներդրումներ: Իրանը եսեմ ցանկանում է կայունացնել նավթի գները և ապահովել սեփական նավթի անխափան սպասումը:

Իրանի արտագործառնարար Վեյաթիին համաժողովում նշել է, թե նոր դարաշրջանում տնտեսական նկատառումները հաճախ ստվեր են գցում քաղաքականության վրա: Վեյաթիին, անդրադառնալով համաժողովի անկախական նշանակությանը, նշել է. «Գործի դնելով քաղաքական, տնտեսական և սոցիալական բոլոր լծակները, պիտի կարողանանք ապահովել շրջակի անվտանգությունը»:

Հասկանալի է այն փաստը, որ իրանցիներն իրենց ելույթներում քննադատում էին միայն իրանցի: Լույսիկս խորհրդարանի պատգամավոր Սեյյեթ Ջադան, որը միշտ հանդես է եկել ի պաշտպանություն կրոնական արմատականների շահերին, ձեռնպահ մնաց Արևմուտքի քննադատելուց: Սաուդյան Արաբիայի նավթի նախարարը, որ իսլամական հեղափոխությունից ի վեր առաջին անգամ էր այցելել իրան, իր ելույթում հայտարարեց, որ Արաբիան չիրաժարվելով արտադրողի և սպասողի միջև երկարածակնետ համագործակցության սկզբունքներից, վարելու է գները կայունացնելու քաղաքականություն:

Պարսից ծոցի պատերազմից հետո, երբ իրանը ու Ջուզեյթը կորցրին իրենց աղբյուրները «07ԵԿ»-ում, իրանն ու Սաուդյան Արաբիան, համագործակցելով միմյանց հետ՝ կայանալից «07ԵԿ»-ի համաժողովում կփորձեն հանդես գալ իրեն կարևորագույն նավթարդյունահանող երկրներ: Սաուդյան Արաբիայի հետ քաղաքական հարաբերությունները վերականգնելուց հետո, իրանը Ջուզեյթի հետ այդ երկրի նավթահորերի հորհեղ հանգսնելու վերաբերյալ պայմանագիր է կնքել:

«Վաշինգտոն պոստ»-ի թղթակցության համաձայն, իրանի արմատականները պնդում էին, թե ՍՄԼ-ը թույլ չի տա իրանին մասնակցելու Ջուզեյթի նավթահորերի աշխատանքներին: Սակայն, երբ իրանի նավթի նախարար Աղապադեի հայտարարությամբ համաժողովում քայքայատվեց այդ պայմանագիրը, արմատականները տեղի տվեցին:

Սպահանում կայացած համաժողովի մասին մի թղթակցությամբ հանդես է եկել նաև «Լայո Յորք թայմս» օրաթերթը: Թեթի մեկնաբան Յուսեֆ Էրրահիմը նշում է, թե իրանը Արևմուտքի և Պարսից ծոցի երկրների հետ ավելի սերտ հարաբերությունների կողմնակից է: Լույսի թղթակցության մեջ նշված է, որ Սպահանի համաժողովին մասնակցած իրանի ղեկավարները հայտարարել են, թե իրանի և մյուս նավթարդյունահանող երկրների տնտեսական քաղաքականումը պայմանավորված է նավթի գների կայունացմամբ և արտադրողի ու սպասողի միջև համագործակցությամբ:

Իրանի պաշտոնատար անձինք այն կարծիք են հայտնում, թե Պարսից ծոցի պատերազմում իրանի պարտությունից հետո քայքայատվեցին իրանի դեմ հանդես եկող Արաբական էմիրությունների հետ Իրանի ընդհանուր շահերը: Սպահանի համաժողովի քայքայած համար կապիտալիզմի Ռաֆայանի ղոշույնի խոսքում ասված է,

Ֆրանսիական հանրապետության նախագահ Ֆրանսուա Միտերանը եթե մինչև 1995 թ. ավարտի իր իշխանության երկրորդ 7 տարիները, լինելու է Ֆրանսիայի ամենաներկայակց պրեզիդենտը, որ երբևէ պաշտոնավարել է Նապոլեոն Երրորդից ի վեր (1848-1870):

74-ամյա Միտերանը նախագահական պաշտոնին տիրացավ 1981 թ. և վերընտրվեց 1988 թ. ևս 7 տարվա համար:

Հատկանշականն այն է, որ երբ Շառլը Գոլը ավարտելու էր իր պաշտոնավար-

ներով նրանց: Սակայն ինքն անձամբ զուլաճործեց նախապես ուժեղ համայնավար կուսակցությունը հետևողականորեն վարկարկելու քաղաքականությունը:

Նա, ըստ Ֆրանսիայի նախկին արտգործ նախարար Կլոդ Շյալոնի, ԱՄՆ-ի այն ժամանակ փոխնախագահ Ջորջ Բուշին ասել էր. «Ես կոմունիստական կուսակցությունը կվերադարձնեմ իր իսկական չափերին: Նրանք միանալու են կառավարությանը, ստանձնելով կառավարական աննշան լծակներ: Նրանք կառավարության մեջ կմտնեն նրկար և նրանց

Ընդդիմադիր գուլիտա (դը Գուլի անունով) կուսակցության պատասխանատուներից Ալեն ժյուսե և այսպես է արտահայտվում. «Նրա միակ առավելությունն այն է, որ անցած 10 տարիներին հրաժարվել է իր հայտարարած բոլոր սկզբունքներից»:

Հակառակ այն իրողությանը, որ Ֆրանսիան այնու գործում մասնակցություն չունի ՆԱՏՕ-ի կազմում, սակայն Միտերանը համաձայնվեց ամերիկյան հրթիռների տեղադրմանը Եւրոպայում: 1982 թ. Բրյուսելում արտասահման իր ծառի ընթացքում Միտերանն ասում էր. «Այնքան

ՆԱԿԱԳԱՅ ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՄԻՏԵՐԱՆԻ 10 ՏԱՐԻՆԵՐԸ

ազդեցության ուղորտը կիշնի 10 տոկոսի»: Միտերանի նախատեսություններն իրականացան և համայնավարները հետագա ընտրություններին ստացան թվերների 7 տոկոսը:

Այնուհետև, ժողովրդային ընդդիմության դիմաց, սոցիալիստ Միտերանը հրաժարվեց կրթական մարզն ազգայնացնելու գաղափարից:

Պատմաբան Ֆրանսուա Ֆյուրենը գրում է. «Բայլ առ բայլ Միտերանը կառավարում է մի Ֆրանսիա, որ ձախը ճնդափոխական չէ, իսկ կաթոլիկները՝ հակաինդափոխական»:

Սոցիալիստ Միտերանի օրով Ֆրանսիան քունց կապիտալիզմի ուղին, 1981 թ. նա իրատեսցել էր կրճատել անգործների քիվը, սակայն՝ ձախողեց: Այսօր Ֆրանսիայում մեկ միլիոնով ավելի անգործներ կան, քան նախապես, այսինքն՝ նախկին 1,6 միլիոնի փոխարեն՝ ներկայումս 2,6 միլիոն:

Արևմտյան մի դիվանագետի կարծիքով, Միտերանին չի հաջողվել որպես ընկերակցական նախագահ անել այն, ինչ մարդիկ ակնկալում էին իրենից:

ժամանակ, քանի դեռ Արևմուտքում շարժում կա, Արևելքը կպանի իր նրբանցները»:

Ֆրանսիան թիկունք կանգնեց նաև Մոցի պատերազմի ընթացքում, ամերիկացիների կողքին իր զորքերն առաքելով Սաուդյան Արաբիա: Միտերանը սերտ հարաբերություններ չունեց Ռոմալո Ինչիգանի հետ, սակայն մտոխի բարեկամն է Ջորջ Բուշի, որի հետ ամենօրյա խոսակցություններ էր ունենում Մոցի պատերազմի ամբողջ տևողության ընթացքում:

Առայժմ Միտերանը հավանական հաջողի չունի Ֆրանսիայում, իր կուսակցությունից շրջանում: Մյուս կողմից, ընդդիմադիր աշխրը նա միացալ ուժ չեն ներկայացնում: Ինչպես 10 տարի առաջ, նախագահական պոստի համար կարող են հավակնորդ դառնալ նախկին նախագահ Վալերի Ժիսկար դ'Լառենն ու Փարիզի քաղաքագլուխ Ժակ Շիրակը:

Մինչև 1995 թ. շարունակվելու է Միտերանի ժամանակաշրջանը, որին ֆրանսիացիները եթե նախկինում կատակով անվանում էին տոնան (հորնորայր), այժմ կոչում են դիյո (աստված): □

րության 10 տարիները, այն ժամանակ ընդդիմադիր Ֆրանսուա Միտերանը շարունակ վանկարկում էր՝ «քավարար են 10 տարիները»: Շուտով, 4 ամիս հետո, նա ինքն է գերազանցելու դը Գուլին, դառնալով Ֆրանսիայի հինգերորդ հանրապետության ամենից երկար իշխած նախագահը: «Միտերանի տասնամյակը», ինչպես սիրում են նշել Ֆրանսիայի անցնող 10 տարիները, հատկանշվում են քաղաքական վերիվայրումներով:

Իրեն ընկերակցական (սոցիալիստ) նախագահ, Միտերանն իր կազմած առաջին կաբինետում ներտեսց համայնավար (կոմունիստ) 4 նախարարների, երկրորդական նշանակության պորտֆոլներ վստա-

Ալեք Քեշիշյանը ծնվել է Բելյուսում, 1964 թ. հուլիսի 30-ին: Չորս տարեկան էր, երբ ընտանիքը տեղափոխվեց Միացյալ Նահանգներ: Ալեքը մի տարի ուսանում է Սորբոնի համալսարանում, այնուհետև 1986-ին ավարտում Հարվարդի համալսարանը:

Հինգ տարեկանից սկսած դասեր է առնում Բոստոնի երաժշտանոցի մեջ: Այնուհետև դարձնում հիմնականում ռալտայի խումբ, հանդես գալիս Ամերիկյան մանկական բատրոնում, Բոստոնի Լիբիկական օպերայում երգում գլխավոր դերեր:

Հարվարդում ուսանում է բատրոնի, կինոյի, դերասանական և բեմադրական արվեստներ: Հարվարդից անցնում է Հոլիվուդ, ուր երգիչներ Բոբի Բրաունի, Վանեսա Ուիլյամսի, Էդդի Բրաունի և այլոց հետ նկարանկարում է տեսաձայնավորում:

Այսօր Քեշիշյանը Propaganda Film-ի տնօրենն է:

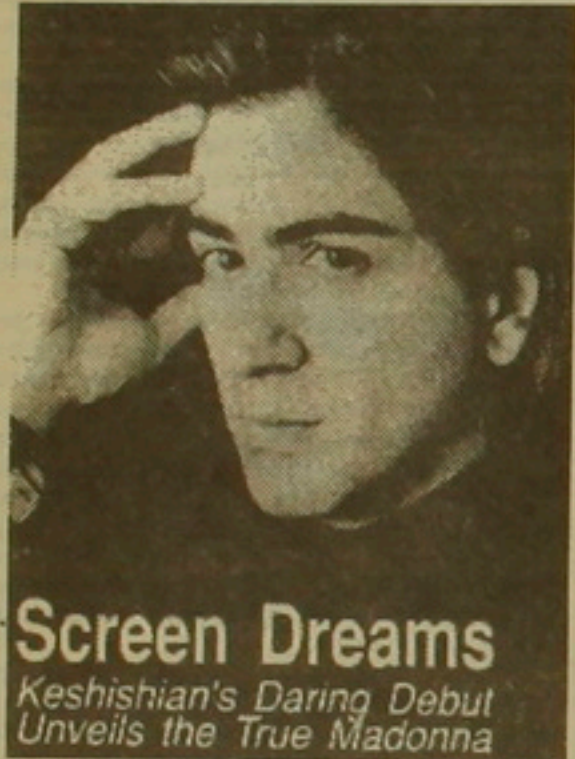
Հայրը՝ Գևորգ Քեշիշյանը ազգային և հասարակական գործիչ, Թեքեյան ճակատային միության Ամերիկայի և Կանադայի կենտրոնական վարչության ատենապետն է: Նաև ՀԲԸՄ կենտրոնական վարչության անդամ է:

Քույրը՝ Ալինը հույնական նվագիչ է արվեստին:

ընդհանուր հավասարակշռությունը անձնականի և ընդհանրականի, գրավիչի և վանդակականի, բացահայտի և անհետազնայի միջև: Կինոնկարը նույն պահին հակասական ազդեցություններ է բողոքում դիտողին տարրերով մի զգացումից մյուսը: «Վարակիչ զգայությունն է՝ կուպտություն, նասիրություն և վեհանձնություն, անմիջականություն և արհեստականություն», ինչպես գրում է «Նյուգուլթ» շաբաթաթերթը: Ամեն դեպքում, կինոնկարն ունի մի խանգարող կողմ, որ թերես գալիս է նրա կծու, վավաշտ, անսրող կողմից, ինչը քնական ու մարդկային է:

Հիմա, երբ գործն արդեն ավարտված է, Քեշիշյանն իսկական, պարկեշտ արվեստագետին հատուկ կասկած ունի. նա թշվառորեն զգում է իր գործի անավարտ լինելը: Արվեստում ավարտուն գործ չկա, կա միայն առավելագույն լավ ներկայացնելու տաղանդ, որի վկայությունն է Մադոննային նվիրված այս գործը: Ամեն դեպքում, ներքին անբավարարությունը և կատարելապաշտությունն է ամեն արվեստագետի, մանավանդ երիտասարդ արվեստագետի, հաջողության առաջին գրավականը:

Բեմադրիչը գործածել է բոլոր հնարքները առավելագույնի հասնելու համար:

ԵՐ ԻՏԱՍԱՐԴ ՏԱՂԱՆԴԻ ԾԱՅԼԱՏԱԿՈՒՄԸ

Ալեք Քեշիշյանի «Մադոննա»-ն

Մեյ Ուեսթի խառնուրդն է, մի քիչ էլ Մաունթ Գիորիլի, և իր մասին խոսելիս պարզապես ընդունում է, թե՛ «Ես մեծ երգիչ չեմ, ոչ էլ մեծ պարուհի»: Ուրեմն միայն սեքս սիմբոլ, որ լեզվական և պատկերային համարձակությամբ իր փառքն է կոփում:

Ալեք Քեշիշյանի համար իր «Մադոննան»... զնդեցիկ և տրամաբանական աղջիկ է, որ կորած է գերիրապաշտ աշխարհում (...). Նա սասած այն գերաստղը չէ՛, թե՛ր, հաղորդական և մարտնչող էակ է (...), նա կարող է ծնվել նրանց կողմից, որոնք գրում են, թե նրա բոլոր նախաձեռնությունները հաշվենկատ են: Ինձ համար նա նման է անցյալ սերունդների բոլոր մեծ արվեստագետներին. նա զորգում է իր պատգամը տարածելու համար: Կարծում է, թե մարդկանց կարող է օգնել փոխելու, համարձակ դառնալու, «ու սա իրեն թավաբարում է»:

Վեց ամիս առաջ Մադոննան անձամբ հեռաձայնում է Ալեք Քեշիշյանին, որ նա իր համերգային շրջապատում ներկայացնող վավերագրական ֆիլմ նկարահանի և պատրաստի: Առաջին ծանապարհորդությունը կատարվում է դեպի Ժապոնիա: Երբ երիտասարդ բեմադրիչը աչքի է անցկացնում համերգի նկարահանումները, մտածում է, թե իր դերը չի կարող սամանափակվել սուսկ համերգային շարքերից պատրաստված վավերագրականով: Նա ուզում է ներկայացնել ամբողջական Մադոննային՝ անսրող ամեն իմաստով: Ուզում է խուզարկել այն, ինչ թաքցված է հանդիսականներից և ժողովրդից, երգչուհու նախը կանգնած անձը, նրա հոգեբանությունը, առօրյան՝ իր ամբողջ վիճելի և ասարկելի, նաև համակրանք ներշնչող կողմերով:

Այս գաղափարի հետ Քեշիշյանը երգչուհուն է հանձնում նաև իր պայմանը՝ իրեն պետք է արվեստն անհատական ազատություն՝ իր նկարահանող երկու խումբով, կրկնակուս հետևելու երգչուհուն, լինի նա թմուռ, կուլիսներում թե ննջասենյակում: Ավելին, ոչ մի գրաքննություն չպետք է լինի աշխատանքի ժամանակ: Մադոննան ընդունում է պայմանը, թեև ավելի ուշ ասում է, թե Ալեքը «չափն անցնում է»:

Այս ձևով նկարահանվում է 250 ժամ տևողությամբ մի ֆիլմ, որ խմբագրությունից հետո դառնում է երկու ժամանոց «Ժշմարտություն և խիզախություն»-ը, որը պատկանում է իրականությունը քաղաքացույտող ճշմարիտ կինոյի դերայրոցին:

Կինոնկարը գունավոր է, երբ ներկայացնում է համերգները (45 րոպե) և հակասակը՝ սեւ-սպիտակ է դառնում, երբ պատկերում է մրտերին կամ առօրյա կյանքը:

Ի՞նչն է, որ նման վտանգաշատ գործը փերկեց գայթակցությունից կամ անհետաքրքրական, նույնիսկ խորշեցող կինոնկար լինելուց: Անընտ, ընդհանուր հավասարակշռությունը անձնականի և ընդհանրականի, գրավիչի և վանդակականի, բացահայտի և անհետազնայի միջև: Կինոնկարը նույն պահին հակասական ազդեցություններ է բողոքում դիտողին տարրերով մի զգացումից մյուսը: «Վարակիչ զգայությունն է՝ կուպտություն, նասիրություն և վեհանձնություն, անմիջականություն և արհեստականություն», ինչպես գրում է «Նյուգուլթ» շաբաթաթերթը: Ամեն դեպքում, կինոնկարն ունի մի խանգարող կողմ, որ թերես գալիս է նրա կծու, վավաշտ, անսրող կողմից, ինչը քնական ու մարդկային է:

Իր 250 ժամանոց փաստանկարներից Ալեք Քեշիշյանը մեզ անկասկած կարող էր ներկայացնել հակակրեյի և պարզունակ անձ: Սակայն այդպես հնարավոր կլիներ արդյոք ներկայացնել ճշմարտությունը, որ բեմադրիչի հետապնդած նպատակն էր: Նա կարող էր նաև շատ ավելի «համակրելի» և «զնդեցիկ» մեկին ներկայացնել, առանց կարիք զգալու, օրինակ,

Սուպերաստղ Ուոհայնջ ասոյի հետ

Կինոնկարի պատրաստման համար քոլոր աշխատողները հազել են սեւ զգեստ, որպեսզի մնան ստվերում: Նրանց արգելված էր նաև խոսել: Ստվեր դարձած, նրանք ստեղծել են այն պայմանները, որտեղ ժամեր, օրեր և ամիսներ շարունակ, անհասան ինքն իրեն առանձին է զգում, և ինչ որ ուզի նույնիսկ՝ ի վիճակի չի լինի «դերասանություն» անելու և ինքն իրեն կեղծ լույ-

Տեսարան ֆիլմից

հանդիսատեսին ցույց տալու Մադոննայի բացված կոկորդը՝ թշվառական քննության պահին, կամ այլ քնական, անպար պահներ: Այս ձևով «Ժշմարտությունը և խիզախությունը» դառնում է միջազգային կինոարվեստի մեջ առաջին գործը, որը ներկայացնում է արվեստագետի քննական և մտերմիկ կյանքը իր՝ արվեստագետի կատարմամբ: Մադոննային խաղում է Մադոննան:

«Մարդկային» Մադոննայի շնչով գիծ է ներկայացվում նրա ընտանեկան կապը, երբոր և հոր հետ նրա հարաբերությունները, մոր շիրիմին այցելությունը: Նրա մեկ ուրիշ արտահայտությունն էլ «մայրական» զգացումն է, երբ այդ երիտասարդ կինը «մայր հավի» նման հովանավորում է իր խմբի անձնակազմին՝ պարողներին ու երգողներին, և որանց հետ շրջա կազմած՝ աղոթում ամեն ներկայացումից առաջ: Քանզի իտալացի կաթոլիկ ընտանիքից սերած այս աղջիկը նաև հավատացյալ է, որ սակայն չի արտոնում եկեղեցուն և կրոնի միջամուկ լինել իր մտածումներին, գործին և վարքերարքին: Մադոննան այստեղ հակադրվում է Մերլին Մոնրոյին, որի անձնական կյանքին և թաքուն մտածումներին տեղյակ էին միայն մտերմները: Մադոննան չի ծածկում նաև, որ իր գործակից եղբայրը սեռական շեղումներ ունի, իսկ մյուսը՝ նոր է թշվելի ակոնոլամությունից:

«Իմ գործը, ասում է երգչուհին, «կոճակ տղմնն է, որպեսզի մարդիկ իրենց կարգապարտող պատշաճից դուրս գան և ընդունեն իրենց և ուրիշների վերաբերյալ մերկ ճշմարտությունները»:

Ալեք Քեշիշյանի այս գործը կարելի է համարել նաև սիրո արտահայտություն հանդեպ մեկի, որը հինգ տարի առաջ իրեն ներշնչել էր բեմադրելու իր առաջին օտոպերան, որպես Հարվարդի համալսարանի ավարտական:

«Ժշմարտությունը և խիզախությունը» որքանով է հարազատ «աստղի» իրական կյանքին, որքան է նաև դերասանական բաժինը այս ինքնամերկացման մեջ: Որքանով է Քեշիշյանը կարողացել տալ երիտասարդ կինը ամբողջական կերպարը, որն աշխարհում հավանաբար իրենով խանդավառ միլիոնավոր հիացողներ ունի: Այս հարցին կարելի է ուրիշ մի հարցով պատասխանել. ինչքանով կարելի է որևէ անձի ներկայացնել երկու ժամկա մեջ:

սր տակ ցույց տալու:

«Ինչքանով է յուրաքանչյուրիս կյանքը ձեռագրում մյուսի կյանքի վրա: Ինչքանով է մեր ամբողջ կյանքը դերասանություն», հարց է տալիս բեմադրիչը և ինքն էլ պատասխանում, «Իմ գործը ձեռագրելն էր, նրա (Մադոննայի) գործն էլ՝ ասելը»:

Այս ձևով, «Ժշմարտությունը և խիզախությունը» դարձել է ձեռագրված կյանքի հարազատ ժամանակագրությունը:

Մայիսի 8-ին, Նյու Յորքում, կինոնկարի պաշտոնական պրեմիերայի ժամանակ Միլիթանթս կինոթերևրության նախագահ Հարվի Ուայնթանը բեմից պաշտոնապես ողջունել է «Նոր աստղ» ժանրը: Այս ազիթով նա հիշել է կինոյի պատմությունը հյուստոլ մեծագույն բեմադրիչների անունները, ավելացնելով, որ առաջիկա տասնամյակներին Ալեքը իր դրոշմը պիտի դնի այդ պատմության վրա:

Երիտասարդ այս տաղանդը, իր առաջին երկարաշունչ ստեղծագործությունով ինքն էլ դարձավ մի «աստղ», ոչ թե նրա համար, որ գործածի «կաթոլ լծեց մի աստղ» ի արտահայտությունը, այլ որովհետև, ինչպես ֆրանսիացի ակնավոր գրող Անդրե Ժիդն է ասում «Երկրային սքանդալ»-ների մեջ, նա «կարեւորություն տրվեց իր նայվածքին, ոչ թե նայված առարկայի վրա»:

Ապագա մեծ հաջողությունների գրավական ունի Ալեք Քեշիշյանը: Կինոնկարությունների կողմից նրան արդեն ներկայացվել են 72 բեմանկութ, որպեսզի դրանից ֆիլմ նկարահանելու նյութ ընտրի: Նա առաջին իսկ օրից կարողացավ ընտրել, ինքնիրեն պարտադրել ու հարգել տալ, պայմաններ դնել, ստեղծագործական ծանր աշխատանքի լծվել, ու նաև ցույց տալ մի ուժեղ գիծ, որ քննադատում է նրա անձը, երբ նրան առաջարկում են փոխել անունը և ամերիկյան ավելի մատչելի անուն ընդունել, երիտասարդ հայր մերժում է ոչ միայն ի սեր ծնողներին և ընտանիքին, այլ նաև «պահելու համար իր ժառանգությունը»: Ավելի վաղ, նա ընտանիքում հայտնել էր, թե երբ անվանի դառնա, պիտի պահի հայկական անունը:

Ի վերջո, նկարագիրն է, որ դիմագծում է մարդուն, և մարդը արվեստագետին ու նրա ոճը:

ԳՐԻՂՈՐ ԶՅՈՍԵՅԱՆ

«Պայթյուն», մայիս 18, 1991

Ի՞նչ է անհրաժեշտ, որ արդիական երգի ու պարի աշխարհի «չուս թիզնեսի» մեջ «նոր» դառնաս, այսինքն՝ գրգռիչ, խառնիչ, գրավիչ և գայթակցեցող, պետք է որևէ բան անես Մադոննայի հետ, մի բան, որ նախապես երբեք ոչ ոք չի արել, և այն իսկապես լավ անես, ունենաս անուն, որ չան-ով է վերջանում...»:

Այսպես է բնորոշվում Մադոննային ներկրված վերջին կինոնկարը և նրա բեմադրիչ Ալեք Քեշիշյանը ամերիկյան ամենատարածված երկլարաթաթերթի՝ «Ռոլինգ Սթուն»-ի մեջ, որ տարվա «նոր» արվեստագետներին նվիրված իր մայիսի 16-ի բացահայտ համարում չորս էջ էր նվիրել նշանավոր «աստղ»-ից ավելի նշանավոր ներկայացնելու անհրաժեշտ շրջանակները իրենց լուսարձակն ուղղել են Ալեք Քեշիշյանի վրա. ու միջազգային մամուլը հետևում է դրան Հարավային Ամերիկայից մինչև Եվրոպական երկրները: Ամեն որ հարց է տալիս, թե ո՞վ է այս 26-ամյա տաղանդավոր բեմադրիչը, որ իր համարձակությամբ և նորարարությամբ, մի շարք կինոնկարատեսների կարծիքով, հիշեցնում է ճիշտ հիսուն տարի առաջ ամերիկյան հասարակությունը խռոված Օրսոն Ուելզին, երբ նա նրապարակ էր հանել այժմ դասական դարձած իր «Միլիզոն Քեյն» ժապավենը:

Կինոնկարը կոչվում է «Ժշմարտություն և խիզախություն. Մադոննայի հետ կապիտաններում և անկողնի մեջ»:

Եթե ֆիլմի անունը ինքնին քաղաքացույտում է նրա բոլորանկարությունը, չի քաղաքացույտում սակայն, թե ի՞նչն է նորն ու ուղադրվել այս ֆիլմի մեջ:

Կարծում ենք, հարկ չկա երկար ներկայացնել իր մասին շատ խոսել տվող «չուս թիզ» ժամանակակից արվեստագետների Մադոննային, որին կարելի է սիրել կամ չսիրել, պաշտել կամ անտեսել՝ ըստ տարրիքի, ճաշակի և այլ տրվյալների: Իրողություն է, սակայն, որ 32-ամյա այս կեղծ խարոյաչի անձը և համարվող տարածված է որքան Ամերիկայի, նույնքան էլ Ասիայի և Եվրոպայի մեջ և նրա յուրաքանչյուր բեմից հավաքում և մարգարաշտեր է լցնում իր երկրպագուների զանգվածները, նույն համեմատությամբ ասպնովելով այդ աղջկա նյութականը: Մադոննան՝ Մերլին Մոնրոյի ու

Հակաբեղմնավորման միջոցներ

30 տարի է անցել այն օրից, երբ Ամերիկայում դեղահաբեր առաջարկվեցին կանանց հղիությունը կանխելու նպատակով: Հակառակ դեղահաբերի միջոցով ձեռք բերված հաջողություններին, ամեն տարի արձանագրվել է 3 միլիոն հղիություն, իսկ հղիացած կանանց կեսը դիմել է արտօրի: Չնախատեսված հղիությունների պատճառը այն չէ, որ մարդիկ չգիտեն կանխե-

Table with 2 columns: Method and Percentage. Includes 'տղամարդիկ' (4.1), 'դեղահաբեր' (10.7), 'նախապահպանակ' (5.1), 'թասակ' (2.0), 'սեռական կյանքի կանոնավորում' (0.8), 'ներարգանդային միջոց' (0.7), 'քիմիական միջոց' (0.6), 'սպունգ' (0.4).

Հարուստը եւ աղքատը

ԱՄՆ-ի մի շարք նահանգներ, որտեղ կա բնական եւ պարզապես է տուրիզմը, 1990 թվականի բյուջեն ավարտել են շահութով, իսկ մնացածները պարտով:

Table with 2 columns: State and Revenue. Includes 'Նահանգ' (Revenue), 'Կալիֆոռնիա' (1 միլիարդ), 'Միչիգան' (979 միլիոն), 'Նյու Յորք' (900 միլիոն), 'Քոնեկտիկուտ' (562.5), 'Վիրջինիա' (550 միլիոն).

Table with 2 columns: State and Revenue. Includes 'Նահանգ' (Revenue), 'Ալյասկա' (500 միլիոն), 'Լուիզիանա' (400 միլիոն), 'Հավայան կղզ.' (200 միլիոն), 'Նեվադա' (95 միլիոն), 'Վաշինգտոն' (41.5 միլիոն).

Յուրենի անձրեւը

Մի ժամանակ Ռուսաստան էր ապահովում աշխարհի ցորենի մատակարարման կարեւոր մասը, այժմ պատկերը հակառակ է. հետեւյալ երկրները օգտւում են Խորհրդային Միությանը:

Table with 2 columns: Country and Percentage. Includes 'Գերմանիա' (960.5), 'Իտալիա' (90.0), 'ԱՄՆ' (83.2), 'Շվեյցարիա' (40.0), 'Հունգարիա' (32.2), 'Ֆրանսիա' (30.9), 'Իսրայել' (27.5), 'Ֆինլանդիա' (7.5), 'Լեհաստան' (0.4).

Հայ գրոսմայսթրի նոր հաջողությունը

64 վանդակաւոյ շաշկու խՍՀՄ բազմակի շեմպիոն երեւանցի գրոսմայսթր Վիտալի Գարրիբյանը գերազանց հաղթել է Նախկին Ամերիկայում տեղի ունեցած խՍՀՄ պիլմած ուժերի առաջնութիւնում: Եւ 15 հերթափոխի վաստակելով 12.5 միավոր, նվաճել շեմպիոնի կոչումը: Դա այս մարզանքի համար անշափ բարձր ցուցանիշ է:

Առաջնութիւնը մասնակցում էր երեւանցի եւս մեկ գրոսմայսթր, խՍՀՄ նախկին շեմպիոն Լեւոն Սայաթյանը, որը ժամանակին եղել է նաեւ խՍՀՄ պիլմած ուժերի շեմպիոն: Այս անգամ Հայաստանի բազմակի շեմպիոնը բավարարել է 5-րդ տեղով: Զուգահեռաբար իրենց հարաբերությունները պարզում էին նաեւ կանայք: Այստեղ էլ վերելքով հաղթել է կազմ մեր հանրապետության ներկայացուցիչը՝ Հայաստանի բազմակի շեմպիոնուհի, սպորտի վարպետ Լուսին Վարդանյանը, որը 15 հերթափոխի վաստակել է 13.5 միավոր եւ առաջին երեք տեղը բաժանել մոսկովայի Բուրուեայի եւ Լիմսիտագիլի վարյուխի-նայի հետ:

«Կոսայթ»-ի նահանգը շարունակվում է

«Կոսայթ»-ը ընթացիկ առաջնութիւնում արտագնա 6-րդ հանդիպումն անկախորէր եւ 6-րդ պարտությունը կրեց, այս անգամ Տիրասպոլում 0:3 հաշվով պիլմելով առաջատարին տեղի «Տրիդուլիս»: Վերջին 3 հանդիպումներում «Կոսայթ»-ը խփել է մեկ գոլակ, բայց թողել 8-ը, բոլորում էլ պիլմելով մրցակիցներին: Այսպէս մինչեւ 6-րդ:

ԽՍՀՄ ԱՌԱՋՆՈՒԹՅՈՒՆ

Table with 2 columns: Team and Score. Includes 'Մաաթին խումբ (հուլիսի 1-ի դրոյթյամբ)', '1. Տրիդուլ' (11 7 4 0 18-7 18), '2. Ռոտոր' (11 6 3 2 21-11 15), '3. Ռոստովմաշ' (11 6 3 2 13-5 15), '4. Լոմոսաոր' (11 6 3 2 11-6 15), '5. Տավրիա' (11 6 2 3 18-19 14), '6. Բուկովիս' (12 5 4 3 13-8 14), '7. Ուրալմաշ' (12 6 1 5 20-11 13), '8. Տեքստիլշիկ' (12 6 1 5 17-17 13), '9. Կայրաթ' (11 5 3 3 11-8 13), '10. Լոկոմոտիվ Լ.Ն.' (11 5 2 4 12-11 12), '11. Նեֆթչանիկ' (11 5 2 4 12-11 12), '12. Չելսի' (12 3 6 3 11-9 12), '13. Ղիսանու Սուխ.' (11 3 6 2 5-3 12), '14. Դինամո Սուխ.' (12 4 3 5 8-12 11), '15. Զակել' (11 4 2 5 12-19 10), '16. Զինիկ' (12 3 3 6 11-13 9), '17. Ղիսանու Սու.' (12 3 3 6 9-15 9), '18. Գեոլոգ' (11 3 2 6 6-10 8), '19. Նեֆթչի' (12 3 2 7 7-18 8), '20. Կոսայթ' (12 1 6 5 8-12 8), '21. Կուբան' (11 1 4 6 7-14 6), '22. Պարդաուզազ' (12 1 2 9 6-18 4).

Միտային մի դասնութիւն

Թորքական «Հյուրիչեք» բերքը ծանաճակ առ ծանաճակ անդրադառնում է քաղաքական հայանքի գործիչների անձնակազմը կանգնել, հասարակայնությանը ներկայացնելով նորանց սիրային արկածների պատմությունը: Թորքը մայիսի 18-ի համարում հատուկ տեղ է հատկացրել Մարիա Կալինինայի ու Գորբաչովի սիրային հարաբերություններին, նշել, որ այդ հարաբերությունները մեծապէս վնասում են Խորհրդային առաջնորդի ներդրումը: Չիր ուշադրութեամբ ենք ներկայացնում «Հյուրիչեք»-ի այդ կապակցութեամբ հրատարակված հոդվածը:

Հյուրիչեք, մայիսի 18. - Գորբաչովը գեղեցիկ սեռի ներկայացուցիչների մոտ քավականին սեքսուալ առաջնորդի համարում ունի: Խոսակցություններ կան այն մասին, որ Խորհրդային Միության գեղեցկութեան թագուհի Մարիան խելքահան է արել Գորբաչովին:

Վերջին շաբաթների ընթացքում մոսկովյան հասարակայնությունը գլխավորապէս զբաղված է ոչ թե հետզհետեւ աճող ինֆլացիայով ու գործազրկութեամբ, կամ էլ անդրկովկասյան հանրապետությունների փչող սառը բամբուկով, այլ 19-ը հազիվ քողորած գեղեցկուհի Մարիա Կալինինայի եւ Գորբաչովի սիրային հարաբերությունների մասին լայն տարածում գտած խոսակցություններով: Ինչպէս երևում է, Խորհրդային առաջնորդը շաբաթվա վերջին օրերը իր ամառանոցում անցկացնում է գեղեցկուհու հետ: Նման խոսակցությունների տարածումը տակնուվրա է արել Կրեմլը, միաժամանակ ծանր կացութեան մեջ գցելով «պերեստրոյկայի» ճարտարապետին:

Սկանդալային բնույթի այդ խոսակցությունները Մոսկվայից տեղափոխել են Արեւմուտք: Դա Արեւմուտքում շատերի կողմից մակնարանվում է որպէս «գլաստնութի» հնգանց: Իսկ մյուսներն էլ հակված են դրանք բացատրել Գորբաչովի հակառակորդների քաղաքական միտում հետապնդող բանասերկություններով:

Գեղեցկուհի Մարիա Կալինինան, շուրջ երեք տարի առաջ մասնակցելով Խորհրդային Միությունում գեղեցկութեան առաջին մրցույթին, «միսս Մոսկվա» էր ընտրվել:

Վերջերս նա գերմանական Quick հանդեսի հետ կապած հարցազրույցում Գորբաչովի մասին ասաց, որ «Նա հրաշալի անձնակազմ է, ես նրան շատ բան եմ պարտական: Առաջին անգամ, երբ լսեցի իմ

ու նրա մասին այդ կարգի խոսակցություններ, քիչ էր մտած լեզուս կուլ տայի»: Պատասխանելով մեկ այլ հարցի, Մարիան ասաց հետեւյալը. «Առաջնորդը երբեք չէր իր Ռախայով: Բայց ես ու Գորբաչովը... ի՞նչ հրաշալի կյանք»: Վերջում «Հյուրիչեք»-ը հրձվաբար նշում է, որ հիմա բոլոր անձանքները պատում են, թե ինչպիսին է լինելու Գորբաչովի կնոջ՝ Ռախայի վերաբերմունքը: Ը

լու միջոցները, այլ օգտագործվող միջոցների անհաջողակությունը:

Վերջերս, Միայնալ Նահանգների պետական մարմիններն ընդունել են մի նոր միջոց, որն օգտագործվում է բոլորովին նոր տեխնիկայով: Փոքր 6 դյույմեր ներմուծելով կանանց թեւի վերին մասի մաշկի տակ, կանխվում են հղիությունները 5 տարով համար: Այս մեթոդը դեղահաբերից եւ ստերոիդայինայից ավելի խնայողական է:

Այս դյույմերը չեն պարունակում նոր դեղեր, այլ միայն պրոկեստին (հակաբեղմնավորիչ հորմոն), որն օգտագործվում է նույն նշանակության դեղահաբերի մեջ:

Տեղային պայմաններում կարող է ընդունել հիվանդի արմուկի մոտ փոքր բացվածք է անում եւ վեց լույկու հատիկների նմանողությամբ պարկուճներ է տեղադրում մաշկի տակ, հովհարանան պատկերով: Դորմոնների ակտիվությունն սկսում է 24 ժամից: Արգանդի լորձաթաղանթի թանձրացումով կանխվում է ձվերի արտադրությունը եւ սպերմի մուտքը ձվարան:

Ապարատը վերադառնում է համար անհրաժեշտ է նույն բացվածքից դուրս հանել տեղադրված պարկուճները:

Նոր մեթոդի կողմնակի ազդեցություններն ունի գլխավորը՝ թեթեւակի արյունահոսություն է, որը կարելի է նկատել օգտագործողների մեկ երրորդի մոտ:

Բժիշկ Դանիել Միշելը հարավային Կալիֆոռնիայի համալսարանից, փորձեր է կատարել 1000 կանանց վրա, 1975 թվից սկսած: Նա ունեցել է հիվանդներ, որոնց մոտ այս պարկուճների տեղադրել է երրորդ կամպլեկտը, 11-12 տարիների ընթացքում:

Ենթադրվում է, որ Ամերիկայում մեծ հաջողություն կգտնի այս հակաբեղմնավորիչ միջոցը: Դրա տարածման օգնելու են միջազգային ֆոնդերը, որովհետեւ մի անգամից 500 ամերիկյան դոլլարի ծախսը ընդունելի չէ բոլորի կողմից:

Տարբերակների որոնում

Ամերիկայի 58 միլիոն երեխաբեր կանանցից 60 տոկոսը օգտագործում են հետեւյալ հակաբեղմնավորման միջոցները:

Table with 2 columns: Method and Percentage. Includes 'միլիոններով' (9.6), 'ստերոիդային կանայք'.

Հարմարություն 5-րդ տեղ

որ 20-րդ դարի վերջին տարիներին նախկին երկրներում համակարգի փոխարինելու է համապատասխան համակարգը: Ռաֆասանգալիս միաբնեւ համակարգը: Ռաֆասանգալիս տեսակետով, նոր համակարգում առճակատում պիտի տեղի տա համագործակցության:

Այդ տեսակետի բացահայտումը, նշում է «Նյու Յորք թայմս»-ը, վկայում է, որ Ռաֆասանգալիսի եւ նրա համախոհների հայեւս չի մտահոգում արմատականների հակակշիռ դիրքորոշումը, որոնք դեռեւս շարունակում են հակադրվել պրեպարատի վաճառվող քաղաքական ուղեգծին եւ վաճառվող քաղաքական ուղեգծին եւ վաճառվող քաղաքական ուղեգծին: Նոր համակարգում պիտի տեղի տա համագործակցության:

Իրանի ֆինանսների նախարար Մոհսեն Լուրդաբադի մի հարցազրույցի ժամանակ նշել է, թե համաձայն հնգամյա պլանի, 17 մլրդ դոլլարի արտասահմանյան վարկ է տրամադրվելու Իրանին: Բացի դրանից 10 մլրդ դոլլար նախատեսված է համատեղ նախագծերի իրականացման համար: Նոր նախագծերի իրականացման համար է բախշն ավելացրել է, որ Իրանը մտադիր է համագործակցելով պարզապես արդյունահանողական երկրների հետ: կայունացնել նախկին գները:

9. ՍՈՍԵՆՍԱՆ

Նամաշխարհային հուսքովի աստղեր

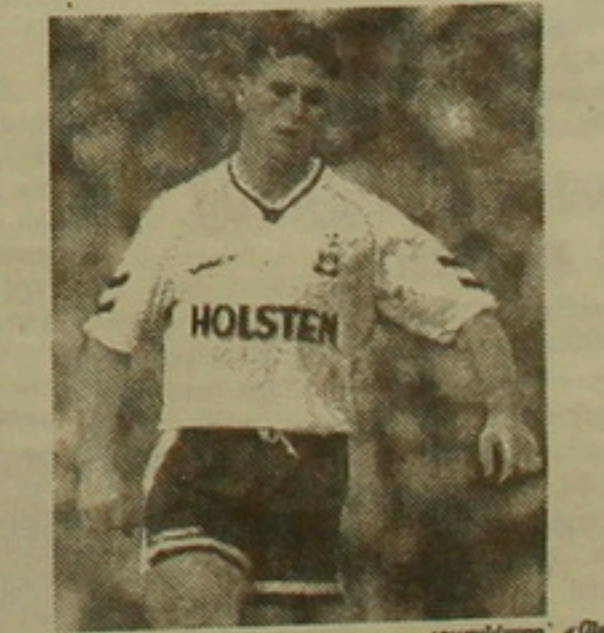
Անգլիական ֆեմիններ. Փոլ Գասկոյն

Մնվել է 1987 թ. մայիսի 27-ին Անգլիայի Գինթամի քաղաքում: Հասակը՝ 176 սմ, քաշը՝ 74 կգ.:

Խաղացել է «Ռեդինգ», «Նյուքասլ» քիմներում: Հիմա հանդես է գալիս «Տոտենհեմ» հանրաճայտ ակումբում: Անգլիայի հավաքականում անցկացրել է 19 խաղ, խփել 4 գոլակ:

Դեռ 23-ը չլրացած «Գազզան» (այդպիսի են ֆուտբոլիստներն անվանում Փոլ Գասկոյնին) ոչ միայն մեծ հռչակ է ձեռք բերում այլև դառնում է միլիոնատեր: Նր-

րան անգլիական ֆեմիններն են համարում, ինչպիսի «Քիթլը», կամ թելը:

«Գազզա» անունը դարձել է կոչիկների, հագուստների, մարզական համազգեստի ու իրերի, տարբեր խաղերի, տեսագրությունների եւ այլ իրերի թիզնա:

Գասկոյնի այսօրվա հասույթը գնահատվում է ավելի քան 12 մլիոն դոլլար: 1988 թ. հուլիսի 7-ին «Գազզան» դարձավ անգլիական ֆուտբոլի լեգենդ: Նա քրիտանական առաջին խաղացողն էր, որը «Նյուքասլից» «Տոտենհեմ» տեղափոխվելու համար ստացավ 2 մլիոն ֆունտ քուտլինգ:

16 տարեկան էր, երբ ընդգրկվեց «Նյուքասլ ծունայքեդ» քիմում, որը հանդես է գալիս առաջին դիվիզիոնում: 1985 թ. չնայած հազվադեպ, բայց ար-

դեն խաղում էր «Նյուքասլի» կազմում: Իսկ հաջորդ տարի իր խաղով այնպես փայլեց, որ դարձավ քիմի առաջատարը: Փոլ Գասկոյնին համաշխարհային մեծաքանակ ֆուտբոլիստ աստղ դարձրեց Անգլիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ Բորի Ռոբսոնը: Արդեն այդի տակ ունենալով «Գազզային», փորձառու մարզիչն այնուամենայնիվ արգելում է նրան մասնակցել 1988թ. Եվրոպայի առաջնության խաղերին: 12ամ տարեկան նրան տեսախցիկներից ու անձամանակ գովազդներից, Ռոբսոնը թողնում է, որ 20-ամյա ֆուտբոլիստը լիովին հասունանա ֆուտբոլային գերագույն ստուգանքի՝ աշխարհի հերթական առաջնության համար:

Իտալիա մեկնելուց առաջ Փոլ Գասկոյնը մասնակցեց ընդամենը 2 ընտրական խաղի՝ Ալբանիայի (մեկ գոլ) եւ Զվեդիայի դեմ:

Բայց աշխարհի առաջնությանը մասնակցելու ուղեգրի հարցը վերջնականապես որոշվեց 1990թ. ապրիլի 25-ին Լոնդոնում կայացած Չեխոսլովակիայի հավաքականի հետ ընկերական խաղից հետո: 90 րոպե թավական էր, հանգելու քողորին, որ Իտալիա մեկնելու իր թեմատիկայում կասկածից դուրս է: «Ռեմբլին» հրացած էր, «Ռեմբլին» հուզվում էր: Փոլ Գասկոյնը դարձավ մեկ գոլի եւ 3 արդյունավետ փոխանցման հեղինակ:

Աշխարհի առաջնությունում Փոլի հաջող խաղը նրան դարձրեց անգլիական աստղ: «Տոտենհեմի» ամեն մի խաղին մարզաւերները ներդրում են մարզադաշտը Գասկոյնին երկրպագելու համար: Նրա կատարողական վարպետությունը դարձել է անկրկնելի: Գնդակը խաղի ընթացքում կարծես թե ստանձնվում է նրա ոտքին: «Գազզայի» ամենագլխավոր քաղցրեղենը շատ է սիրում եւ չաղանալու հակում ունի: Դեռ «Նյուքասլում» խաղալու տարիներին մարզիչները նրան անշարժ քաշ էին պարտադրում եւ յուրաքանչյուր ավելորդ 400 գրամի դիմաց տուգանում էին մեկ ֆունտ քուտլինգով: «Գազզան» անկրկնելի է, չե-հոգնող, անդիմադրելի, անկայուն, ազդեցիկ, անհարթամարմին, անառիկ եւ հմայիչ:

Ս. ԲԱՐՈՍՍԱՐՅԱՆ

Իլմարս Բիշերս. «Քաղաքականությունը չդեռ է խառնել սնտուսթյան հետ»

Մտկվա 30 մայիսի 1991

Մտկվա 30 մայիսի 1991

Մայիսի 30-ին Մտկվայում լատվիական կառավարության մշտական ներկայացուցչության շենքում կայացավ Լատվիայի հանրապետության Նախարարների խորհրդի նախագահի առաջին տեղակալ Ի. Բիշերսի և Լեյնտանի կառավարության Լատվիայի ներքին գործերի նախարար Մանուս Արուտի-նի մամուլի ասուլիսը:

Ներկայացնելով մեկ շաբաթ առաջ տեղի ունեցած դեպքերի ընթացքը, Ի. Բիշերսը նշեց, որ դա կենտրոնի հերթական խաղ-րից մեկն է: Այն, նախնաառաջ, թելադրվում է տարվող քաղաքականությամբ: Լատվիայի ժողովուրդն անցած երկու տարվա ընթաց-քում ցույց տվեց, որ կողմնակից է անկա-խությանը: Սակայն կոմունիստական կու-սակցությունը, որի հիմքերը դեռևս կայուն են, բազմաթիվ փորձեր է արել կառավարա-կան հեղաշրջում կատարելու: Դրա վառ ա-պացույցն են նաև հունվարյան դեպքերը: Ուստի մեզ համար առաջնահերթ լիակա-տար անկախության հասնելն է, որը թույլ կտա վարելու ինքնուրույն քաղաքականու-թյուն: Դա ամենալին չի նշանակում, թե կլտրվեն տնտեսական, մշակութային, գի-տական կապերը: Ընդհակառակը, դրանք նոր բովանդակություն կատարեն: Մենք պատրաստ ենք փոխանակված տնտեսական հարաբերությունների: Դեռ չորս ամիս ա-ռաջ սկսված քաղաքականությունից շրջանակ-ներում կայացել է միայն մեկ հանդիպում: Երկրորդը, Մտկվայի մեղքով չկայացավ հինգ մայիսի 29-ին: Նախորդ օրը, ինչպես հայտնի է, եղել են 5 հարձակումներ սահ-մանամերձ մարտերի վրա: Օմնական-ները ոչ միայն հալածանքի են ենթարկվել մարտերի աշխատակիցներին, այլև ընտանիքներ են փաստաթղթեր, նյութական արժեքներ: Վառել են պանակակետներ, տնակներ: Ընդհանուր վնասը կազմել է 200 հազար ԵՄԴ: Փորձեր են արվել նաև ոչնչացնելու Լատվիական պառակալները, սակայն տեսնելով Լատվիացիների բավա-կանաչափ լավ զինվածությունը, օտնա-կանները խուսափել են բռնի գործողու-թյուններից և ետ են վերադարձել:

Սկզբում, ԽՍՀՄ ներքին գործերի նա-խարար Պոլոսն ժխտում էր կատարվածը, ասելով, թե ինքը տեղյակ չէ, իսկ հետո պարզվեց, որ ոչ միայն տեղյակ է, այլև

կատարված գործողությունները կրել են օ-րինական բնույթ: Լատվիական հանրապե-տության դատախազությունը քրեական գործ է հարուցել հարձակումներին մասնա-կցած օմնականների դեմ:

Մենք հանգում ենք այն եզրակացության, որ ինչ-որ ուժեր չեն ուզում, որ նորմալ կապեր հաստատվեն կենտրոնի և հանրա-պետությունների միջև, - նշեց փոխվարչա-պետը: Անդրադասնալով տնտեսական հար-ցերին, Լեյնտանի կառավարությունը հայտարարեց, որ կենտրոնը չի կարողա-նում տարրերը տնտեսական հարցերը քա-ղաքականացնել: Թեև, ինչպես նշեց նա, Լա-տվիան ձգտում է հարթել խաղըղտները և պատրաստ է մասնակցելու տնտեսական ծրագրերին: Մենք դրականորեն ենք գնա-հատում «9+1»-ի հայտարարությունը և այն «կարծիքին ենք, որ այդ փաստա-թուղթն ունի շատ կարևոր նշանակություն և ապահովում է անկախության գնացող հանրապետությունների իրավունքները: Այդ առումով արդեն հնչեցան են նաև շփում-ները կենտրոնի հետ:

«Ազգ»-ի այն հարցին, թե ինչպիսի՞ մակարդակի վրա են տնտեսական հարա-բերությունները մյուս ինքնիշխան հանրապե-տությունների հետ, նախարարը պատաս-խանեց, որ գրեթե բոլոր հանրապետու-թյունների հետ կնքվել են պայմանագրեր, որոնք հասցվել են ձեռնարկատերերի մա-կարդակին: Եւ նախորդ տարվա կնքած պայմանագրերը մեծ արդյունք են տվել: Փոխվարչապետ Բիշերսը ավելացրեց, որ թեև այդ պայմանագրերը կնքվել են կա-ռավարությունների մակարդակով, սակայն շատ տեղերում այն չի հասցվել ձեռնար-կություններին, Հայաստանի հետ նույնպես կնքվել է տնտեսական պայմանագիր: Վեր-ջում մամուլի ասուլիսի մասնակիցները ծա-նոթացան Լատվիայի Գերագույն խորհրդի նոտաին՝ ուղղված ԽՍՀՄ Գերագույն խոր-հրդին և պրեզիդենտ Գորբաչովին, որ-տեղ նշվել էր մեծ նշանակություն ունեցող գոր-ծերի նախարարության հատուկ նշանակու-թյունները և պահանջները: Ինչպես նաև նախարարության հատուկ նշանակու-թյուններից անհատապես ղուրս բերել այդ շո-կատները և պատժել մեղավորներին: Նո-տան ստացել է Գերագույն խորհրդի նա-խագահ Գորբաչովը: □

Միևսկի գործադուլային կոմիտեի անդամները և մարտավարությունը

Միևսկի քաղաքային գործադուլային կոմի-տեի մտադիր է քաղաքական և տնտեսական պայքարի իր ռազմավարությունը փոխել:

Այս մասին հայտարարեց Միևսկի գործա-դուլային կոմիտեի համանախագահ, Բելոռու-սիայի ժողպատգամավոր Սերգեյ Աստուշկիցը: Դա չորս փուլով, ըստ նրա, կլինի աշխատան-քը ձեռնարկություններում, աշխատանքային կոլեկտիվների մեջ: «Գործադուլային կոմի-տեի բանավորական ժամանակավոր կազմա-վորում է, որն անհրաժեշտ էր գործողու-թյունները կողորդիսպես և պատակով: Դի-մա եկել է ժամանակը ձեռնարկություններում ստեղծելու մշտական գործող բանվորական մարմիններ՝ արհմիությունների օրինակով»,- ասաց նա:

Դիմական պահանջները կման նախկին-ները: Մասնավորապես, աշխատավորական կոլեկտիվների պահանջով, շատ կուսկոմիտե-ներ արդեն դուրս են բերված ձեռնարկու-թյունների տարածքից:

Աստուշկիցը հաղորդեց, թե այժմ աշխա-տանքներ են ծավալվում Գերագույն խոր-հրդի նկատմամբ հասարակայնության վրս-տահության համաժողովրդական հարցում կազմակերպելու ուղղությամբ:

ԽՍՀՄ-ում ոչնչացվել են միջին հեռահարության հրթիռների արձակման հարմարանքներ

Ասյայլ երեքշաբթի, մայիսի 28-ին, Սա-րևա շրջանային մոտ գտնվող ռազմական քաղաքում (Ուլանսկի մարզ) ոչնչացվել է ԲՀ-10 տիպի հրթիռների (որոնք Արեւմուտ-քում ծառայել են SS-20 առևտով) արձակ-ման հարմարանքների վերջին խմբաքանակը:

Մարտական վիճակից հանվել են նաև այդ հրթիռների համար նշանակված քարշա-կները: Մամրիկյան դիտորդների ներկայությամբ, պլավատորնով կտրատվել են արձակման սարքերի մեխանիզմները և քարշակների հե-սերը, առանց որի անհնար է դրանց տե-ղափոխումն ու հրթիռների արձակումը: Քար-շակները կտտանան տր շանակում՝ աշխա-տելով խաղող կատակների համար: Նրանց հիմքի վրա պատրաստվելու են 100 տոն-նային ավելի բեռնարձակության կոուկներ:

Բելոռուսիայում ստեղծ-վում է սովետային կարիներ

Բելոռուսիայի ժողպատգամավոր Լեոնիդ Բորչեյսկին հաղորդեց, որ հանրապետության խորհրդարանում եղած ընդդիմադիրները գոր-ծուն կերպով ստեղծում են սովետային կա-

րիներ: Նման կարիների հղացքն արդեն մշակվել է, ավելացրեց պատգամավորը, հաղեց գա-լով Միևսկի գործադուլային կոմիտեի հեր-թական նիստի ժամանակ, ուր իր հետ հե-րավիրվել էին ընդդիմադիր այլ պատգա-մավորներ ես:

Պատգամավորները մատնաշեղքին, որ Բե-լոռուսիայի Գերագույն խորհրդի ներկայիս տեղի ունեցող նստաշրջանի գլխավոր հար-ցերից մեկը՝ պրեզիդենտի պաշտոնի հաս-տատումն է:

«Կոմունիստական մեծամասնությունը, - ասաց Լեոնիդ Բորչեյսկին, - ծրագրում է պրեզիդենտ ընտրել հաջորդ նստաշրջանի ժամանակ: Ընդդիմադրության կարծիքով, պրեզիդենտը պետք է ընտրվի համաժողովը-րդական զվեարկությանը, հանրապետության Սահմանադրության ընդունումից հետո»: Բո-րչեյսկին ընդգծեց, որ ընդդիմադրությունը դարձյալ իր հույսը կապում է բանվորական շարժման աջակցության հետ:

Խլամական մշակույթի կենտրոն Մոսկվայում

Դուկիսի 6-ին Մոսկվայում կատարվելու է Իսլամական մշակույթի կենտրոնի բացումը: Այն կատարվելու է Մոսկվայի Կիևոյի տանը: Այս մասին հայտարարեց ԽՍՀՄ-ի կո-րդիխատոր Արդյուվաիդի Լիլայովը: Արա-րողությանը մասնակցելու հրավերներ են հղվել մուսուլմանական երկրների դեսպա-ններին, հասարակական գործիչներին, այդ թվում՝ միութենական և օուսաստանյան խորհրդարանների պատգամավորներին, Մոս-խորհրդի անդամներին, ԽՍՀՄ մշակութային ֆոնդի և այլ կազմակերպությունների ներ-կայացուցիչներին:

ԽՍՀՄ-ն Մոսխորիդի կողմից պաշտոնապես գրանցվել է 1991 թ. ապրիլին:

Նոր գլխավոր հյուրասուներ Կիևում

Առաջին անգամ Կիևում նշանակված գլխավոր հյուպատոսներին պաշտոնապես գործելու իրավունքի շնորհման արարողու-թյունը կատարվեց ոչ թե Մոսկվայում, այլ Ուկրաինայի մայրաքաղաք Կիևում:

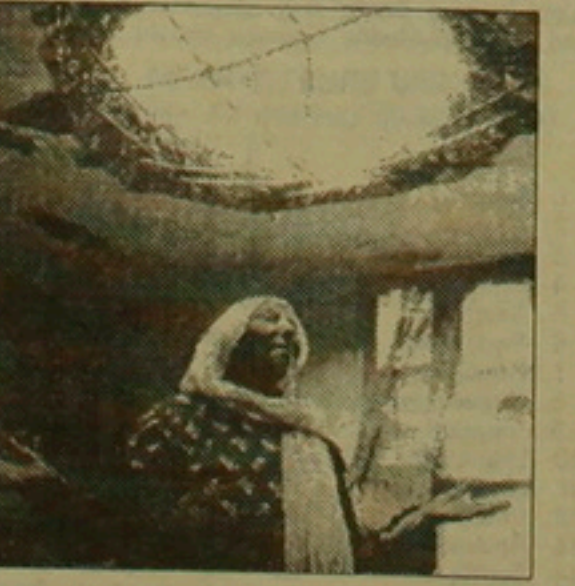
Մայիսի 29-ին, Ուկրաինայի արտաքին գործոց նախարար Անտոն Չելենկոն արտո-նագրեր շնորհեց Մոսկվայի և Զեխտուլ-վակիայի գլխավոր հյուպատոսներին, համա-պատասխանաբար Ցաղմագին Թաշնյամին և Որբերտ Գարենչարին:

Ուկրաինայի արտգործնախարարությունում «ԻՃ»-ի թղթակցին հայտնեցին, թե գլխավոր հյուպատոսների թեկնածությունը նախապես արժանացել էր Միությանական արտգործնա-խարարության հավանությանը, իսկ հանրա-պետական արտաքին գործոց քաղաքական վարչության կողմից գլխավոր հյուպատոս-ների ընդունելությունը ուղղակի ձեւական բնույթ էր կրում: □

Ամբաղնդվում է կայունությունը Լիբանանում

Լիբանանյան քանակը, «Մեծ Բեյրութ» ծրագրի հաջող կատարումից հետո, որի ըն-թացում պիսյալ ջրկատները հեռավայրեքի մայրաքաղաքի և արվարձաններից, վերջերս իր դիրքերն ամրապնդեց լեռնային շրջաննե-րում, վերականգնվեց անարգելները, այդպի-սով վստահության են ապահովության մթնո-լորտ ստեղծելով քաղաքայինների մոտ:

16 տարի տեւած եղբայրասպան պատե-րազմից հետո առաջին անգամ ջրիստու-յաներն ու իսլամները սկսեցին ապաստիտ

շրջագայել նախապես հակամարտ շրջաննե-րում, առանց սպանվելու կամ առեւտնակվելու վախի: Այդ բանը ավելի եւս ամրապնդեց այն քանակը հետո, երբ պիսյալ գլխավոր ջո-կատներն իրենց համաձայնությունը տվեցին վայր դնելու զենքերը:

Լեռնային ու ծովեզրյա մայրուղիներն այ- ժմ վերահսկում են միայն բանակայինները, որոնք ստուգման կետեր են դրել տարբեր տեղերում: Դավեյալ ուժեր ուղարկվեցին Շուֆի լեռների դուրսի գյուղերը, որտեղ բա- նակայինները հաստատեցին պաշտպանական դիրքեր: Բանակային ստորաբաժանները շրջում են նաև Բաթրունի, Ջուրայի, Ջես-րուանի և Ջիբեյլի շրջաններում:

«Լիբանանյան ուժեր»-ի հրամանատար Սամիր ժաւածան, ջրիստույնա ուժեղագույն պիսյալ խմբավորման պետը, ներողություն խնդրեց ջրիստույններից, իր պիսյալների կողմից պատճառված վնասների համար:

«Օրենքն է այժմ փոխարինում պեքի տիրապետությանը», հայտարարեց վարչա-պետ Օմար Ջարամն, միև խորհրդարանի նախագահ Դուսեյն Դուսեյնի խոստացավ այլևս երբեք չվերադառնալ բեռնությանը: Այսուհանդերձ, պիսյալ խմբավորումնե-րը, որոնք խոստացել էին հանձնել զենքերը և իրոք հանձնել էին դրանք մի մասը, կարծում է, որ ծանր հրետանու և պիսա-մթերի մեծ մասը պահել են: Ընդհանուր կարծիքն այն է, որ նրանք այդ պիսամթեր-քը վաճառելու են երրորդ աշխարհի երկրնե-րին: Ըստ հավաստի աղբյուրների, «Լիբա-նանյան ուժերն իրենց պիսամթերի մեծ մասը արդեն իսկ վաճառել են Սուդանին և Սոմալիին, միևնույն ժամանակ փոխա-րեն»: □

Կառավարությունը ցարդ չի արտահայտ-վել, թե ինչպես է վարվելու քաղաքայինների մոտ գտնվող մեծաքանակ զենքերի կապա-կությունը: Դրանք քանակն այնքան մեծ է, որ հնարավոր չէ հավաքել:

Լուրեր՝ Intefax և սով. թղթակցների

Խորհրդային հրամանատարությունը լիսվացիներից առկազին է դառնում

Մեր սեռական թղթակցի Գայանն Աբրիկյանը տեղեկացավ Լիսվայից

Մայիսի 29-ին Վ. Լանգսթրեյդը ԽՍՀՄ զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետ Մոյի-սենից ստացավ հեռագիր, որում գրված էր. «Եթե Լիսվայի գորակոչիկները չգնան ծա-ռայելու խորհրդային բանակում, ապա Լիսվան պարտավոր է տուրք վճարելու, հակառակ դեպքում ԽՍՀՄ զինված ուժերը կդիմեն այլ միջոցների»:

Մայիսի 31-ին երեք մերձալայյան հանրապետությունների Գերագույն խորհուրդների նա-խագահները մեկնեցին Բրյուսել, մասնակցելու Բելգիայի, Հոլանդիայի և Լյուքսեմբուրգի միջպառլամենտական խորհրդի լիակազմ նիստին: Բնաբովելու են Բալթիական հանրապե-տությունների և այդ երեք պետությունների համագործակցելու հնարավորությունները: □

Համաշխարհային անգրաճանաչությունը չնչին նվազում է ադրում

ՄԱԿ, 14-ը մայիսի.- Առաջին անգամ, աշխարհում անգրաճանաչների թիվն անըն-շան անկում է ապրել վերջին տարիներին: Այս մասին ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կողմից պատ-րաստված մի տեղեկագրում նշվում է, որ անգրաճանաչների թիվը 1990-ին կազմել էր 942 միլիոն մարդ՝ 1985 թ. 950-ի փոխարեն: Անգրաճանաչների թվի նվազու-մը, զեղեցիկ մի գույզադիտությամբ, համըն-կնում է Գրաճանաչության համաշխարհա-յին տարվա հետ, որը կարող է անգրաճա-նաչության դեմ պայքարի անկյունադար-ձային տարի համարվել:

Անգրաճանաչների թիվը կազմում է աշ-խարհի բնակչության 25,6 տոկոսը, և եթե այժմյան դրական միտումները շարունակ-վեն, սպասվում է, որ մինչև 2000 թվա-կանը անգրաճանաչների թիվը կիջնի 935 միլիոնի, կամ 21,8 տոկոսի: Տեղեկագիրը, նշելով անգրաճանաչների թվի հասմանտա-կան անկումը, 1970 թվին 890 միլիոն, կամ 38,5 տոկոս չափաբազմ բնակչություն, միևնույն ժամանակ մատնանշում է, որ անգրաճանաչության վերացման ուղղու-թյամբ արձանագրված առաջադիմությունը «քաղաքային դանդաղ» է ընթանում: Տեղեկագրում նշվում է, թե Գրաճանաչու-

թյան միջազգային տարվա դրական անդ-րադարձներից է եղել արդյունաբերական երկրներում գործառնական անգրաճանաչու-թյան ընթացման քարձրացումը, որտեղ հա-ճախ անգրաճանաչությունը տատանվում է 10-ից 20 տոկոսի միջև: Մրա արդյունքը եղավ այն, որ պատրաստվեցին պորտլեմը լուծելու ծրագրեր, իսկ արդյունաբերական երկրներն էլ իրենց պատրաստակամությու-նը հայտնեցին օգնելու աղքատ երկրներին:

Այնուամենայնիվ, ըստ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի, սա բոլոր երկրների համար լուծում չէ. քա-նի որ «մի երկրում, որտեղ տղամարդկանց 50 տոկոսը և կանանց 80 տոկոսը անգր-րաճանաչ են, հարցն այն հարթահարելու գիտակցության մեջ չպետք է կայանա», այլ ըստ տեղեկագրի՝ «գործն է կարևորը և այդ գործը պահանջում է, աղքատ եր-կրների համար, արտաքին աջակցություն, ինչպես նաև ազգային հանձնառություն»:

ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կողմից օժանդակություն ստացող փորձերից մեկն էլ գյուղական մամուլն է, քանի որ ըստ տեղեկագրի, «գրաճանաչությունը մեծ իմաստ չունի և քիչ է փնտրվում այնպիսի հասարակությու-նում, որտեղ մամուլն ու ընթերցանությունը տարածված չեն»: □